

Πάντα τὰ ἔθνη

NAME

AYEBARE

BLESSING

Ἅγιοι Κήρυκος & Ἰουλίττα ἡ Μητέρα τοῦ

Ἡ Ἰουλίττα ἦταν ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο, σήμερα Κογιά, Τουρκία, χήρα ἀφειρωμένη στὴν χριστιανικὴ ἀνατροφή τοῦ γιου της, Ἀρχισοὺ ὁ διωγμὸς τοῦ Διοκλητιανοῦ τὸ 304 καὶ κατέφυγε στὴ Σιζακία, τώρα Silfke, Τουρκία. Εκκεῖ τοὺς συνέλαβαν κι ὅταν ὁ Ζετὴς Κήρυκος φώναξε «Χριστιανὸς εἶμι!» τοὺς θανάτωσαν στὴς 15 Ἰουλίου.

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΗ' • ΤΕΥΧΟΣ 157
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας στήν Κινσάσα τοῦ Κογκό

Μέ τήν εὐλογία καί τίς εὐχές τοῦ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β΄, τελέσθησαν ἀπό τόν Μητροπολίτη Κινσάσας κ. Νικηφόρο τά ἐγκαίνια καί ἡ κατάθεση τῶν ἁγίων Λειψάνων στήν Ἁγία Τράπεζα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας στόν Δῆμο Mont Ngafula τῆς Πρωτεύουσας.

Ὁ Ναός αὐτός κτίσθηκε μέ δωρεές εὐλαβῶν πιστῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα καί μέ τήν αὐτοπρόσωπη ἐπιστάσια τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτη Πενταπόλεως κυροῦ Ἰγνατίου.

Στήν τελετή τῶν Ἐγκαινίων παραυρέθηκε καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κανάγκας κ. Θεοδόσιος, ὁ ὁποῖος καί μίλησε κατά τή θεία Λειτουργία, κατόπιν παρακλήσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτη κ. Νικηφόρου.

Ἐψαλαν οἱ νέοι τῆς Ἐνορίας τῆς Ἁγίας Βαρβάρας καί οἱ φοιτητές τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς «Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης» τοῦ Ὁρθοδόξου Πανεπιστημίου τοῦ Κογκό.

Πρὶν ἀπό τό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας, ὁ Σεβασμιώτατος καί ὅλος ὁ λαός γονάτισαν, προσευχήθηκαν καί παρακάλεσαν τήν Ἁγία Μεγαλομάρτυρα Βαρβάρα, νά πρεσβεύσει στόν Θεό νά ἀπαλλάξει τόν κόσμο ἀπό τήν πανδημία.

Μετά τό τέλος τῶν Ἐγκαινίων καί τῆς θείας Λειτουργίας, οἱ νέοι τῆς ἐνορίας παρουσίασαν ἐορταστική ἐκδήλωση καί οἱ κυρίες τῆς Ἐνορίας παρέθεσαν τράπεζα σέ ὅλους τοὺς πιστούς.

Ὁ Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος στήν ὁμιλία του μετέφερε τίς εὐχές καί τά αἰσθήματα τῆς ἀγάπης τοῦ Μακαριωτάτου καί συνεχάρη τόν Ἱερέα καί τήν Ἐκκλησιαστική Ἐπιτροπή τῆς Ἐνορίας γιά τήν ἄριστη ὀργάνωση τῶν τελετῶν. Συνεχάρη, ἐπίσης, καί τήν ἀφοσιωμένη κατηχήτρια κ. Στέλλα Παπαδοπούλου, γιά τίς φιλανθρωπικές καί κατηχητικές δράσεις τῆς ἐν λόγῳ Ἐνορίας.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας

Ἡ ἵδρυση χριστιανικῶν
Ἐκκλησιῶν σέ ποικίλα
πολιτισμικά περιβάλλοντα.
Τρόποι μετάδοσης
τοῦ μηνύματος
τοῦ Εὐαγγελίου
στήν Ὁρθόδοξη
θεολογική παράδοση
καί τό ἔργο
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Ἀλβανίας Ἀναστασίου

ΜΕΡΟΣ Β΄

3. Ἡ μετάδοση καί ἡ πρόσληψη τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου στή γλώσσα κάθε λαοῦ.

Οἱ πρώτες Χριστιανικές Ἐκκλησίες ἀναπτύχθηκαν ταυτόχρονα τόσο στό ἰουδαϊκό περιβάλλον ὅσο καί στό ἑλληνορωμαϊκό. Ὡστόσο, τά χαρμόсуна νέα τοῦ Εὐαγγελίου καταγράφηκαν στήν κοινή ἑλληνική, μία γλώσσα ἐντελῶς διαφορετική ἀπό τήν ἀραμαϊκή, στήν ὁποία κηρύχθηκε γιά πρώτη φορά ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ πραγματικότητα αὐτή σηματοδοτεῖ τίς ἀπαρχές τοῦ οἰκουμενικοῦ «ἀνοίγματος» τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. «Ἦδη λοιπόν ἀπό τήν πρώτη φάση (ἐνν. τοῦ Χριστιανισμοῦ) υἰοθετοῦνται ἀλλά δέν ἀπολυτοποιοῦνται οἱ πολιτισμοί»⁴⁵. Κατά συνέπεια, τό Εὐαγγέλιο καί ἡ πρώτη χριστιανική φιλολογία κωδικοποιεῖται πρωταρχικά στήν ἑλληνιστική γλώσσα, στή πύο διαδεδομένη γλώσσα τῆς τότε γνωστῆς οἰκουμένης, καί μετέπειτα στίς γλώσσες καί τίς διαλέκτους τῶν ἐθνῶν⁴⁶.

Τό γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς, ἄλλωστε, ἀποτελεῖ θεολογικά τό κατ' ἐξοχήν σημεῖο ἀποϊεροποίησης μίας γλώσσας, μίας φυλῆς, ἐνός πολιτισμοῦ, ἀκόμα καί ἐνός τρόπου ζωῆς ἐντός τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας. «Τό Εὐαγγέλιο, ἐνῶ τονίζει τόν αἰώνιο καί θεῖο χαρακτήρα του, δέν δυσκολεύεται νά σαρκωθεῖ ἐκάστοτε στό συγκεκριμένο πολιτιστικό σῶμα τῆς ἐποχῆς»⁴⁷ καί συνεπῶς στή γλώσσα κάθε ἔθνους. Ἡ Πεντηκοστή συνεχῶς ὑπομνηματίζει τούτη τήν ἀλήθεια σέ κάθε ὀρθόδοξη ἱεραποστολική δράση καί φανερώνει τήν ὁδὸ καί τήν πορεία τῆς Ἐκκλησίας στό χωροχρόνο⁴⁸. Ἡ πραγματικότητα πού βίωσαν οἱ ἀκροατές τῶν Ἀποστόλων τήν ἡμέρα τῆς ἐπιφοίτησης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, περιγράφεται μέ γλαφυρό τρόπο ἀπό τόν Εὐαγγελιστὴ Λουκά: «γενομένης δέ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τό πλήθος καί συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ἐξίσταντο δέ καί ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐχ ἰδοῦ ἅπαντες οὗτοι εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι»⁴⁹;

Ἡ μετέπειτα ἱστορία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἀναδεικνύει ὡς βασική μέθοδο ἱεραποστολῆς τὴν μετάφραση τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῶν λατρευτικῶν κειμένων στήν γλώσσα καί τὴ διάλεκτο κάθε ἔθνους. Ἄλλωστε, κατά τούς πρώτες αἰῶνες οἱ ἐκκλησιαστικές κοινότητες τῆς Ἀνατολῆς καί τῆς Δύσης χρησιμοποιοῦσαν διάφορα λειτουργικά κείμενα μέ πολ-

45. Ὁ.π., σελ. 121. Πρβλ. Νίκος Νησιώτης, *Ὁρθοδοξία, παράδοση καί ἀνακαίνιση*, σ. 83.

46. Δήμητρα Κούκουρα, *Ἐκκλησία καί Γλώσσα*, Π. Πουρναρᾶς, Θεσσαλονίκη 2006, σ. 39-104.

47. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράνων), *Παγκοσμιότητα καί Ὁρθοδοξία*, σ. 121.

48. Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος, «Μήνυμα», στό: https://www.holycouncil.org/-/message?_101_INSTANCE_VA0WE2pZ4Y0I_languageId=el_GR [πρόσβ.: 11 Ὀκτ. 2016].

49. Πρ. Ἀπ. 2, 6-7.

λές διαφοροποιήσεις και σέ διαφορετικές γλώσσες⁵⁰. Γι' αυτό «ή "Σάρκωσις" τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τήν γλώσσαν καί τά ἦθη μίας χώρας», σύμφωνα μέ τήν περιώνυμη φράση τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων Ἀναστασίου, «ὑπῆρξε, καί πρέπει νά παραμείνη, ἡ πρώτη μέριμνα πάσης ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς»⁵¹.

Τό παράδειγμα τῶν ἱεραποστόλων ἀγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου παραμένει μοναδικό στήν χριστιανική ἱστορία. Στήν προσπάθειά τους νά μεταφέρουν τό Εὐαγγέλιο στούς Σλάβους, ἀσχολήθηκαν συστηματικά μέ τή δημιουργία ἑνός ἀλφαβήτου, στό ὁποῖο θά μπορούσε νά καταγραφεῖ ἡ μέχρι τότε προφορική σλαβική γλώσσα. Μέ τή βοήθεια αὐτοῦ τοῦ ἀλφαβήτου μετέφρασαν ἐπιλεγμένες περικοπές ἀπό τά Κυριακάτικα ἀναγνώσματα τῶν Εὐαγγελίων καί τῶν ἀποστολικῶν κειμένων⁵². Στή συνέχεια μετέφρασαν ὅλη τήν Καινή Διαθήκη, μέρος τῶν Ψαλμῶν καί πολλῶν λατρευτικῶν βιβλίων. Ἐπομένως, ἡ μέθοδος καί τό παράδειγμα ἱεραποστολῆς τῶν Ἰσαποστόλων Θεσσαλονικέων παραμένουν πάντοτε ἐπίκαιρα καί καθοδηγοῦν τή σύγχρονη παγκόσμια ἐν Χριστῷ ὀργανωμένη μαρτυρία.

Ἡ μετάφραση τῶν χριστιανικῶν κειμένων στή γλώσσα κάθε λαοῦ τοῦ δίνει τήν ἀμεσότητα καί τήν ὀλοκληρωμένη πρόσβαση γιά νά κατανοήσῃ τίς διαχρονικές ἀλήθειες τῆς πίστεως. Βέβαια, ἡ μεταφορά τῶν θεολογικῶν ἐννοιῶν εἶναι ἕνα πολυσύνθετο πρόβλημα, ὅπως παραδέχονται πολλοί ἱεραπόστολοι⁵³. Ἐξαιτίας

αὐτοῦ προκύπτει ἡ ἀνάγκη γιά συμβολή τῶν γλωσσολόγων, οἱ ὁποῖοι μέ τήν ἐπιστημονική τους γνώση μποροῦν νά ἐπιλύουν τέτοια προβλήματα⁵⁴. Σέ συνεργασία μέ τούς θεολόγους καί κυρίως μέ μορφωμένους νεοφώτιστους δύναται νά γίνουν ἀξιόλογες μεταφραστικές προσπάθειες. Τά κείμενα στή γηγενή γλώσσα ὀφείλουν νά ἀκολουθοῦνται ἀπό τή σχετική ἐρμηνεία καί νά περιλαμβάνουν τίς ιδέες καί τά ξεχωριστά λεκτικά ἰδιώματα κάθε φυλῆς, ὥστε τά εὐαγγελικά μηνύματα νά καταστοῦν ἐκ θεμελίων κτῆμα τῶν ντόπιων.

Ἐξάλλου, ἡ μεταφορά τῶν ἱερῶν κειμένων σέ μία γλώσσα εἶναι καθοριστική καί γιά πρακτικούς λόγους·λ.χ. βοηθᾷ ἐνεργά στήν κατανόηση τῆς ὀρθόδοξης λατρευτικῆς πράξης. Σέ αὐτό τό θέμα ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος, μέ τήν πλούσια θρησκευτολογική ἐπιστημονική κατάρτιση καί ἡ (ἱερ-)ἀποστολική ἐκκλησιαστική του ἐμπειρία, προχωρᾷ στήν ἀκόλουθη διαπίστωση:

Ἡ μυσταγωγική ἀτμόσφαιρά της (ἐνν. τῆς ὀρθόδοξης λατρευτικῆς πράξης), ἡ καθιστώσα ἀδιακόπως παρόν τό μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου καί θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐπηρεάζει βαθύτατα ὀλόκληρον τό ἀνθρώπινον εἶναι· ὡς δέ μαρτυρεῖ ἡ πρόσφατος πείρα τῶν ὀρθοδόξων κοινοτήτων τῆς Κένυα, εἶναι βασικός παράγων διαδόσεως καί σταθεροποιήσεως τῆς Ὀρθοδοξίας⁵⁵.

Ἡ θέση αὐτή ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό ἄλλους χριστιανούς ἱεραποστόλους⁵⁶ καθιστώντας ἐπι-

50. Ἰωάννης Φουντούλης, *Λειτουργική Α'*, Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1995, σ. 25-26.

51. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράνων), «*Ἀφετηριακαί σκέψεις*», σ. 468.

52. Ἀναστάσιος Γιαννουλάτος (Ἀρχιμ.), *Κύριλλος καί Μεθόδιος. Ἀνάτυπο ἐκ τοῦ περιοδικοῦ Ἐκκλησία*, τεύχ. 16-17 (1966), σ. 12.

53. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράνων), «*Ἀφετηριακαί σκέψεις*», σ. 468.

54. Πρβλ. Ἰλίας Βουλγαράκης, «*Γλώσσα καί Ἱεραποστολή*», Πορευθέντες 15 (1962), σ. 42-44.

55. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράνων), «*Ἀφετηριακαί σκέψεις*», σ. 468.

56. Ἐνδεικτικά κείμενα σύγχρονων ἱεραποστόλων πού ἐπιβεβαιώνουν στήν πράξη αὐτή τή μέθοδο: Ὁ ἱεραπόστολος τοῦ Ζαῖρ, πατήρ Κοσμᾶς Γρηγοριάτης, Ἱεραποστολικοῦ Συνδέσμου «Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός», Θεσσαλονίκη 1996, σ. 54-59· Μακάριος (Τηλλυρίδης, Μητρ. Κένυας καί Εἰρηνουπόλεως), «Πῶς φτιάχνεται μία μετάφραση», *Σύναξη 78* (Ἀπρ.-Ἰουν. 2001), σ. 90-94 καί Ἀλέξανδρος (Γιαννίρης, Ἐπισκ. Νιγηρίας), «Σέ ἀναζήτηση τοῦ μαύρου Χριστοῦ», *Σύναξη 78* (Ἀπρ.-Ἰουν. 2001), σ. 106-108.

τακτική τήν προεργασία γιά τή σάρκωση τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ στήν γλώσσα ἐκάστοτε φυλῆς. Τό ζητούμενο εἶναι, ὅπως διαρκῶς τονίζει ὁ ἴδιος, «ὄχι πῶς θά ἀποφευχθῆ ἡ χρήσις τῆς ποικιλίας τῶν φωνῶν, ἀλλά πῶς αἱ διάφοροι αὐταί φωναί θά ἀποτελέσουν ἑναρμόνιον δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ»⁵⁷.

4. Ἡ δημιουργία στελεχῶν καί ἡ σύσταση τοπικῆς ἐκκλησίας.

Ἡ καρποφορία ὄλων τῶν παραπάνω μεθόδων φανερώνεται στήν ἴδρυση νέων τοπικῶν ἐκκλησιῶν πού θά διατηρήσουν καί θά ἀναπτύξουν τά δικά τους πολιτιστικά στοιχεῖα ἐντός τῆς πολυπολιτισμικῆς οἰκογένειας τοῦ Χριστοῦ. Κάθε ἄλλη προσπάθεια, ὅπως λ.χ. ὁ ἱεραποστολικός ἐθνικός ἐπεκτατισμός, ὁδηγεῖ μέ μαθηματική ἀκρίβεια στήν ἀποτυχία τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν ἐθνῶν. Ἐνδεικτικό εἶναι τό παράδειγμα δυτικῶν ἱεραποστολῶν οἱ ὁποῖοι προσπάθησαν νά ἐπιβάλλουν τή δυτική παράδοση σέ λαούς τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ἀσίας, δημιουργώντας πνευματικές ἀποικίες ἢ παραρτήματα τῶν Ἐκκλησιῶν τους. Τελικά κατέληξαν σέ παταγώδη ἀποτυχία. Ἡ ἀναφομοίωτη ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ στίς ἀφρικανικές φυλές εἶχε ὡς συνέπεια τήν ὀριστική ἐπαναφορά τῶν παραδοσιακῶν θρησκευτῶν στίς ἐπόμενες γενιές. Κατά συνέπεια, «κάθε τοπική Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται νά προσφέρει καί νά ἀναπτύξει τίς θετικές ἀξίες τοῦ συγκεκριμένου πολιτισμοῦ σύμφωνα μέ τήν ἐθνική, γλωσσική, φυλετική τῆς ἰδιοσυγκρασία»⁵⁸. Γιά νά ἐπιτευχθεῖ αὐτό καί συνάμα νά ἀναδειχθεῖ ὁ οἰκουμενικός πλοῦτος τῆς Χριστιανοσύνης, ἐπείγει ἡ ἐπιλογή γηγενῶν στελεχῶν.

Ἡ ἐκπαίδευση καί χειροτονία ἰθαγενῶν κληρικῶν πού θά διδάξουν τούς συμπατριῶτες

τους, σημαίνει πρωταρχικά σύναψη σχέσεων ἐμπιστοσύνης πρὸς κάθε τοπική κοινότητα. Ἐπίσης, προσδίδει τήν εὐκαιρία γιά ἀμεσότερη ἐνασχόληση καί προσωπική «ψηλάφηση» τῆς ἀναστάσιμης ἐμπειρίας τῆς χριστιανικῆς ζωῆς ἀπό τούς νεοφώτιστους. Ἀκόμη, προσφέρει τή δυνατότητα γιά μεταλαμπάδευση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου ἀπό τά μέλη τῶν νέων ἐκκλησιῶν σέ ἑτερόθρησκους, μέ τήν ταυτόχρονη προαγωγή καί μεταβολή τῶν κατηχουμένων σέ κατηχητές.

Ἡ μέθοδος αὐτή ἀκολουθεῖ τό ἱστορικό παράδειγμα τῆς Ὁρθόδοξης παράδοσης καί ἐκφράζει τήν ἄμεση συνέχεια καί σύνδεση μέ τό ἔργο τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Ἁγίων τῆς. Ἔτσι, παραδίδει τήν εὐκαιρία ἀνάπτυξης «αὐτοτελῶν» ἐκκλησιῶν σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τῆς οἰκουμενικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖες θά προσφέρουν τό δικό τους πολιτισμό στή Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία. Ἡ μέθοδος αὐτή περιέχει ἕνα βαθύτερο καί συνάμα πραγματοποιήσιμο ὄραμα· τήν προοπτική τῆς δημιουργίας τοπικῶν ἐκκλησιῶν πού θά περιλαμβάνουν τίς ποικίλες γηγενεῖς παραδόσεις, μεταμορφωμένες καί μπολιασμένες στήν ἐν Χριστῷ διδαχή⁵⁹. Εἰδικότερα, στό σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο πλανήτη ἡ μέθοδος τούτη φανερώνει τό χαρακτηριστικό τρόπο καί λόγο τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δέν πολτοποιεῖ ἀλλά ἀπελευθερώνει τούς λαούς. Ἡ σύσταση τοπικῆς ἐκκλησίας ὑποδεικνύει τήν ὁδὸ γιά νά διασωθεῖ κάθε τοπική παράδοση, ἐνῶ προσδίδει καί τίς σταθερές γιά τήν ἀρμονική συμβίωση μέ τούς ἄλλους λαούς⁶⁰.

Βέβαια, τό ἔργο τῶν νεοἰδρυθεισῶν ἐκκλησιῶν ἔχει μεγάλο εὖρος καί ὅπωςδῆποτε ἀναφέρεται σέ ποικίλες ἐκφάνσεις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, ἀλλά καί τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Στό χα-

57. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράννων), «*Ἀφετηριακαὶ σκέψεις*», σ. 470.

58. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράννων), *Παγκοσμιοότητα καί Ὁρθόδοξία*, σ. 125.

59. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράννων), «*Ἀφετηριακαὶ σκέψεις*», σ. 468.

60. Πρβλ. Νικόλαος Τσιρέβελος, *Θεολογικὴ θεμελίωση τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας*, σ. 188-201.

ρισματικό κάλεσμα κάθε εκκλησιαστικής κοινότητας συνδράμουν διάφοροι παράγοντες. Για παράδειγμα, ιδιαίτερα καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει ή θεμελίωση σχολείων και βιβλιοθηκών από τις νεοϊδρυθείσες εκκλησίες των φτωχών χωρών. Μέσω αυτών των δράσεων μπορεί να καλλιεργηθεί ή μόρφωση, να αναπτυχθεί ή παιδεία και να προαχθεί ο τοπικός πολιτισμός. Οί πρωτοβουλίες αυτές απαιτείται πάντα να διέπονται από τή συνεργασία των τοπικών παραγόντων. "Ετσι παρέχεται ή δυνατότητα για μία ολοκληρωμένη ανάπτυξη κάθε τοπικής εκκλησιαστικής κοινότητας. Ένδεικτικά είναι τά παραδείγματα τής ιεραποστολικής διακονίας του νύν Αρχιεπισκόπου Άλβανίας Άναστασίου στήν Άφρική και τήν Άλβανία⁶¹.

Η κοινωνική διακονία εκφράζει τήν έμπρακτη μαρτυρία τής αγάπης του Τριαδικού Θεού, ή οποία φανερώνεται στήν οικοδομή οικότροφείων, όρφανοτροφείων, νοσοκομείων, στή διανομή συσσιτίων σε κάθε άπορο άνεξαρτήτως χρώματος, γλώσσας, φυλής, θρησκευματος. Στο σημείο αυτό απαιτείται παρενθετικά να διευκρινισθεί ότι ή χριστιανική φιλανθρωπία δέν αποσκοπεί στήν «έξαγορά» και τήν ένταξη ατόμων από ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες στήν Έκκλησία. Η εκκλησιαστική διακονία δέν αποτελεί ένα μέσο προπαγάνδας ή προσηλυτισμού και σε καμία περίπτωση δέν παραβιάζει τήν ανθρώπινη έλευθερία. Η έλεημοσύνη επιθυμεί να θεραπεύσει τις πάσης φύσεως κοινωνικές πληγές και τόν άνθρωπινο πόνο. Μέ αυτόν τόν τρόπο αποτελεί μία μορφή αποστολής προς τούς περιθωριοποιημένους ανθρώπους, πού μέσα από τό φιλανθρωπικό έργο τών χρι-

στιανών αποκαλύπτει τήν αγάπη του Τριαδικού Θεού στον κόσμο. "Ετσι τό κοινωνικό έργο σε συνδυασμό με τό θεολογικό κίνητρο για τόν ευαγγελισμό επιδεικνύει συνέπεια στήν πίστη τής Έκκλησίας, διότι οί νεοφώτιστοι μεταφέρουν τήν αγάπη πού νοιώθουν μεταξύ τους στήν εύρύτερη κοινωνία. Ταυτόχρονα, ή παροχή κοινωνικής βοήθειας προσκαλεί τούς γηγενείς να γνωρίσουν τήν Έκκλησία, μέσα από τήν προσπάθεια ανακούφισης και θεραπείας κάθε είδους πόνου και κακού.

Η ανάδειξη ντόπιου κλήρου, ό οποίος θα ήγηθεί, και στελεχών, τά όποια θα συνδράμουν στο ευαγγελικό έργο, αποτελούν θεμελιώδες ιεραποστολικές μεθόδους. Σύμφωνα με τό ευαγγελικό ρητό, ό σπόρος θα φέρει πολύτιμο καρπό στο μέλλον⁶², άκόμη κι άν τό ξεκίνημα ενός τέτοιου έργου φαντάζει άπίστευτα δύσκολο. Η πίστη σε Αυτόν πού είναι «ό ών και ό ήν και ό έρχόμενος, ό παντοκράτωρ»⁶³, μαζί με τήν προσπάθεια σύσσωμου του πληρώματος Του, δύναται να άποφέρουν θαυμαστά αποτελέσματα, αύξάνοντας τήν έν Χριστώ σοδεία. Άπαραίτητη προϋπόθεση όμως είναι να δοθεί ή δυνατότητα σε κάθε νέα τοπική εκκλησία να βασίσει τό έργο της σε γηγενή στελέχη. "Ετσι οί νέες εκκλησιαστικές κοινότητες θα προσφέρουν τή δική τους πολιτιστική παράδοση στή Μία, Αγία, Καθολική και Άποστολική Έκκλησία.

Έπίλογος

Η μετάδοση του μηνύματος του Ευαγγελίου σε ποικίλα πολιτιστικά περιβάλλοντα ακολουθεί διάφορους τρόπους, ώστε τό μήνυμα να φθάσει και να προσληφθεί από ποικίλους αποδέκτες. Ο σεβασμός προς τόν πλησίον είναι σε άμεση σχέση με τόν σεβασμό και τήν

61. Σχετικά με τήν ιεραποστολική διακονία του νύν Αρχιεπισκόπου Άλβανίας Άναστασίου στήν Άφρική και τήν Άλβανία βλ. Νικόλαος Τσιρέβελος, *Θεολογική θεμελίωση τής Όρθόδοξης μαρτυρίας*, σ. 23-27 και 197 και του ίδιου, *Τά ιεραποστολικά περιοδικά*, σ. 59-62.

62. Ίω. 12, 24: «άμήν άμήν λέγω ύμίν, εάν μή ό κόκκος του σίτου πεσών εις τήν γήν άποθάνη, αυτός μόνος μένει· εάν δε άποθάνη, πολύν καρπόν φέρει».

63. *Αποκ.* 1, 8β.

ἀποδοχή τῶν πολιτιστικῶν ἐθίμων κάθε τόπου καθώς καί μέ τή νέα μορφή μαρτυρίας πού προσφέρεται μέσα ἀπό τό διαχριστιανικό καί τό διαθρησκευτικό διάλογο. Συγχρόνως, ἀπαιτεῖται νά κωδικοποιηθεῖ τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου στή γλῶσσα καί τόν τρόπο κατανόησης κάθε λαοῦ καί φυλῆς μέσα ἀπό τίς διαπροσωπικές σχέσεις ἀλλά καί τή χρήση τῶν σύγχρονων τεχνολογικῶν δυνατοτήτων, ὅπως τοῦ διαδικτύου καί τῶν μέσων κοινωνικῆς δικτύωσης. Ἡ θεμελίωση καί ἡ ἀνάπτυξη τῶν νέων ἐκκλησιῶν μέ γηγενῆ στελέχη προσφέρει τίς γέφυρες γιά ἄμεση ἐπί-κοινωνία καί σύναψη σχέσεων ἐμπιστοσύνης μέ τοὺς αὐτόχθονες.

Κάθε νεοσύστατη τοπική ἐκκλησία, σύμφωνα μέ τόν λόγο τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων Ἀναστασίου, «χωρίς νά ἀπολέσει τήν “τοπική” της ταυτότητα, ὀφείλει νά ἀναπτύξει τήν “καθολικότητα” της, ζώντας ὀργανικά τήν παράδοση, τήν ἐνότητα καί τήν κοινωνία μέ τή “μία, ἅγια, καθολική καί ἀποστολική Ἐκκλησία”, τήν Ἐκκλησία τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος»⁶⁴. Ἡ ἀλήθεια αὐτή ὑπογραμμίσθηκε ἔντονα καί ἀπό τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, Ἰούνιος 2016). Ὅπως χαρακτηριστικά σημειώνεται στήν Ἐγκύκλιο τῆς Συνόδου: «Ἡ ἀποστολή αὐτή (ἐνν. τῶν χριστιανῶν) πρέπει νά ἐκπληροῦται ὄχι ἐπιθετικῶς, ἀλλ’ ἐλευθέρως, ἐν ἀγάπῃ καί ἐν σεβασμῶ πρὸς τήν πολιτιστικήν ταυτότητα ἀτόμων καί λαῶν»⁶⁵.

Ἡ ὑπακοή στίς ἐντολές τοῦ Κυρίου καί ἡ προσφορά τῆς ἀγάπης Του δέν γνωρίζουν γεωγραφικά ὄρια καί πολιτισμικά σύνορα. Ἀναφέρονται σέ κάθε ἄνθρωπο πού ἀναζητᾷ τήν ἀλήθεια γιά νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τή φθορά τῆς κτιστότητας. Ἡ ἀποστολή τῶν χριστιανῶν —κατά τό ἰδιαίτερο χάρισμα καί κατά τήν ἴδιαν προκοπήν τοῦ καθενός— εἶναι ἐξίσου ἱερή σέ κατ’ ἐξοχήν χριστιανικές ἀλλά καί σέ μή χριστιανικές χώρες. Ὑπακούει στήν τελευταία πρὶν τήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου ἐντολή: «καί ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καί ἐν

πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καί Σαμαρείᾳ καί ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς»⁶⁶. Ἐπομένως, ἡ ἐν Χριστῷ μαρτυρία ἀπευθύνεται στόν Εὐαγγελισμό τῶν Ἐθνῶν ἀλλά καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν παραδοσιακά χριστιανικῶν σύγχρονων πολυπολιτισμικῶν κοινωνιῶν.

Τελικά οἱ ἀνά τήν οἰκουμένη μαθητές τοῦ Χριστοῦ ὀφείλουν νά εἶναι «τό ἅλας τῆς γῆς»⁶⁷ πού χαρισματικά διαμορφώνει πολιτισμό.

Ὁ πολιτισμός πού δημιουργεῖ (ἐνν. ἡ Ὁρθοδοξία) δέν ταυτίζεται μέ μία περιοχὴ, μέ ἕνα λαό. Δέν γίνεται κλειστό κύκλωμα. Εἶναι συνεχῶς ἀνοικτός πρὸς ὅλες τίς ἀνθρώπινες ομάδες. Δέν ἀναζητεῖται ἡ ὁμοιομορφία, ἀλλά ἡ ὁμοψυχία στήν πολυφωνία. Ἡ ἀποδοχή τῆς πολιτιστικῆς πολυμορφίας ὑπῆρξε πάντοτε χαρακτηριστικό τῆς ὀρθόδοξης Χριστιανοσύνης⁶⁸.

Κατά αὐτόν τόν τρόπο οἱ χριστιανοί μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θά διακηρύξουν ἔμπρακτα «καινοὺς οὐρανοὺς καί καινὴ γῆ»⁶⁹ σέ ὀλάκερη τήν κτίση καί θά καταστοῦν αὐθεντικοὶ μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου!

Νικόλαος Γ. Τσιρέβελος, Δρ. Θεολογίας – Διδάσκων
στό Τμήμα Θεολογίας καί Πολιτισμοῦ
τοῦ Πανεπιστημίου «Logos» στή Τίρανα

---

64. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράνων), *Παγκοσμιότητα καί Ὁρθοδοξία*, σ. 125.

65. Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος, «Ἐγκύκλιος», στό: <https://www.holycouncil.org/-/encyclical-holy-council> [πρόσβ.: 11 Ὀκτ. 2016].

66. Πρ. Ἀπ. 1, 8.

67. Μτθ. 5, 13.

68. Ἀναστάσιος (Ἀρχιεπ. Τιράνων), *Παγκοσμιότητα καί Ὁρθοδοξία*, σ. 125.

69. Β΄ Πε. 3, 13.

Ἡ «ἀριθμολαγνεία» εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογη μέ τήν ποιότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ σχέση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μέ τούς «ἔξωθεν» εἶναι σχέση συγκοινωνούντων δοχείων. Γιά νά ἔχουν τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας τήν δυνατότητα νά διαδώσουν τήν χριστιανική μαρτυρία μέ τήν ζωή καί τόν λόγο τους στόν ἀλλόθρησκο καί ἑτερόδοξο ἀδελφό εἶναι ἀπόλυτως ἀπαραίτητος ὁ πνευματικός καταρτισμός τους.

Στό πολύ σημαντικό αὐτό θέμα ὁ ἱερός Χρυσόστομος εἶναι ἀπόλυτα σαφής καί κατηγορηματικός. Ἡ ἱεραποστολική καί ποιμαντική μέριμνα δέν πρέπει, μάς συμβουλεύει, νά ἐπικεντρώνεται στούς μεγάλους ἀριθμούς, ἀλλά στούς καταρτισμένους πιστούς: «Ἄς μή φροντίζουμε αὐτό, τό πῶς δηλαδή θά μπορούσαν νά γίνουν οἱ πιστοί μόνο πολλοί, ἀλλά πρῖν ἀπ' αὐτό, τό πῶς θά μπορούσαν νά γίνουν γνήσιοι. Ὅταν κατορθωθεῖ αὐτό, τότε θά ἐπιτευχθεῖ καί ἐκεῖνο»¹.

Τό πολύ σοβαρό αὐτό θέμα δέν γίνεται πάντοτε εὐκόλα κατανοητό, λόγω κοσμικῆς προβολῆς, βιασύνης καί προχειρότητας. Γι' αὐτό τόν λόγο, ὁ ἀπαράμιλλος στήν χρήση παραδειγμάτων χρυσορρήμων Ὁμιλητής, χρησιμο-

ποιεῖ πολλά παραδείγματα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί τήν ἀνθρώπινη ἐμπειρία, μέ τά ὅποια προσπαθεῖ νά πείσει τούς ἀκροατές του. Στήν συνέχεια παραθέτουμε τά παραδείγματα αὐτά μέ τήν σειρά ὅπως τά ἀναφέρει ὁ ἴδιος στό ὑπόμνημά του *Εἰς τās Πράξεις*:

1. Χρυσόστομου, *Εἰς τās Πράξεις*, Ὁμιλία κδ', PG 60: 189. (ΕΠΕ 16Α, 30-32: «Μή τοῦτο σπουδάζωμεν, ὅπως πολ-

λοί γένοιτο μόνον, ἀλλά πρό τούτου, ὅπως δόκιμοι».

Στήν πρωτοχριστιανική Ἐκκλησία, λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, «Λίγο μὲν ἦταν τότε τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν, διακρινόταν ὅμως γιὰ τὸν μεγάλο πλοῦτο τῆς ἀρετῆς του»². Καί ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ προσθέτει τὸ ἐξῆς δυνατὸ ἐπιχείρημα, καί συνάμα ἐξάγει τὸ πρῶτο του συμπέρασμα: «Διότι πὲς μου· ποιοὶ τὸ ὄφελος νὰ ὑπάρχει πολὺ χόρτο, ἀφοῦ εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρχουν πολὺτιμοὶ λίθοι; Τὸ πλῆθος δὲν ὑπάρχει στὸ πλῆθος τῶν ἀριθμῶν, ἀλλὰ στήν εὐδοκίμησι καὶ πρόοδο τῆς ἀρετῆς»³.

Ὁ προφήτης Ἡλίας, προσθέτει: «... ἦταν ἓνας, ἀλλ' ὁ κόσμος δὲν ἦταν ἀντάξιός αὐτοῦ· καὶ βέβαια ὁ κόσμος εἶναι μυριάδες ἄνθρωποι, ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτοὶ μυριάδες, ὅταν δὲν μποροῦν νὰ ἐξισωθοῦν οὔτε μὲ τὸν ἓνα»⁴.

Στὴν συνέχεια κατοχυρώνει βιβλικά τὴν θέση του χρησιμοποιοῦντας δύο χωρία ἀπὸ τὴν Σοφία Σειράχ, τὰ ὁποῖα ἀποδίδει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κατ' ἔννοια: «Προτιμότερος εἶναι ἓνας εὐσεβῆς παρά χίλιοι ἀσεβεῖς»⁵, καί: «Μὴ ἐπιθυμεῖς πλῆθος ἀπογόνων, οἱ ὅποιοι δὲν θὰ εἶναι ἱκανοὶ σέ τίποτα»⁶. Καί καταλήγει στὸ θλιβερό συμπέρασμα ὅτι: «Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι βλασημοῦν περισσότερο ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, παρά ἂν δὲν ἦταν χριστιανοί. Τί μοῦ χρειάζεται τὸ πλῆθος; Ἀποτελεῖ αὐτὸ περισσότερη τροφή γιὰ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως»⁷.

Καί ὡς ἀπόδειξη τοῦ συμπεράσματός του ἀναφέρει ἀμέσως τὸ παράδειγμα τῆς τροφῆς: «Αὐτὸ θὰ μπορούσες νὰ τὸ διαπιστώσεις καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα, ὅτι δηλαδὴ εἶναι προτιμότερη ἢ μέτρια τροφή καὶ νὰ ὑπάρχει μαζί μ' αὐτὴν καὶ

ὕγεια, παρά πλοῦσια καὶ ἀπολαυστικὴ τροφή μαζί μὲ κάκωση τοῦ σώματος. Ἡ πρώτη τροφή εἶναι περισσότερη καὶ καλύτερη ἀπὸ τὴν δευτέρη· αὐτὴ εἶναι τροφή, ἐνῶ ἐκείνη νόσος»⁸.

Στὴν ἴδια ἐπιχειρηματολογία κατὰ τῆς «ἀριθμολαγνείας» ἀναφέρεται καὶ τὸ παράδειγμα ἀπὸ τὴν πολεμικὴ ἐμπειρία: «Αὐτὸ θὰ μπορούσε κανένας νὰ δεῖ νὰ συμβαίνει καὶ στὸν πόλεμο· προτιμότερο δηλαδὴ εἶναι νὰ ὑπάρχουν δέκα ἐμπειροπόλεμοι καὶ γενναῖοι ἄνδρες, παρά ἀμέτρητοι χωρὶς πολεμικὴ πείρα. Αὐτοὶ μὴ μπορώντας νὰ κάνουν τίποτε, ἐμποδίζουν καὶ ἐκείνους πού κάνουν»⁹.

Ἕνα ἄλλο παράδειγμα γιὰ τὸ ἴδιο θέμα εἶναι ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν ναυτικῶν καὶ τὴν ἐργασίαν τους στὸ πλοῖο: «Αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ δεῖ κανένας νὰ συμβαίνει καὶ σέ πλοῖο, ὅτι δηλαδὴ εἶναι προτιμότερο νὰ ὑπάρχουν δύο ναῦτες ἐμπειροί, παρά ἀμέτρητο πλῆθος χωρὶς πείρα· διότι αὐτοὶ καὶ θὰ καταβυθίσουν τὸ πλοῖο»¹⁰.

Οἱ προφῆτες Μωϋσῆς καὶ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐπιστρατεύονται ἀπὸ τὸν Χρυσόστομο ὡς τρανὴ ἀπόδειξη τῆς σταθερῆς του ἀπόψεως ὅτι ἡ ποιότητα εἶναι προτιμότερη τῆς ποσότητας: «Σὰν τὴν ἄμμο τῆς θάλασσας ἦταν τὸ πλῆθος τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὅμως ἓνας ἔσωσε αὐτούς. Ἕνας ἦταν ὁ Μωϋσῆς, καὶ κατόρθωσε νὰ κάνει περισσότερα ἀπὸ ὅλους· ἓνας ἦταν ὁ Ἰησοῦς (τοῦ Ναυῆ) καὶ κατόρθωσε νὰ ἐπιτύχει περισσότερα ἀπὸ τίς ἑξακόσιες χιλιάδες»¹¹.

Ἡ ποιότητα τῶν χριστιανῶν εἶναι τὸ σταθερὸ θεμέλιο, πάνω στὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ οἰκοδο-

2. Ὁ.π., σ. 30. PG 60,189.

3. Ὁ.π., σ. 30.

4. Ὁ.π., σ. 30.

5. Ὁ.π., σ. 30: «Κρείσσων εἷς, ποιῶν τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ μύριοι παράνομοι». Βλ. Σοφία Σειράχ, 16,3: «κρείσσων γάρ εἷς ἢ χίλιοι». Βλ. ἐπίσης Ἰω. Χρυσόστομος, *Εἰς τοὺς Ἀνδριάντας*, Ὁμιλία Α', ΕΠΕ 31, 624: «Καίτοι ἐδῶ ὑπάρχει τὸ ἐλάχιστο μέρος τῆς πόλεως κατὰ τὸ πλῆθος, τὸ σημαντικώτερον ὅμως ὡς πρὸς τὴν εὐσέβεια. Ἄς διαμοιράσουμε λοιπὸν τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν μας· εἶναι ἱκα-

νός ἓνας ἄνθρωπος γεμάτος ἀπὸ ζῆλο νὰ διορθώσει ὅλοκληρη πόλη».

6. Ὁ.π., σ. 30: «Μὴ ἐπιθύμει πλῆθος τέκνων ἀχρήστων». Βλ. Σοφία Σειράχ, 16,1: «Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρήστων».

7. Ὁ.π., σ. 30.

8. Ὁ.π., σ. 30.

9. Ὁ.π., σ. 30-32.

10. Ὁ.π., σ. 32.

11. Ὁ.π., σ. 32.

μηθεῖ σέ γερές βάσεις τό ἔργο τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας καί ὄχι τό πλήθος τῶν πιστῶν. Αυτό πιστεύει ὁ Χρυσόστομος καί προσπαθεῖ μέ τό παράδειγμα τῆς οἰκοδομῆς μιᾶς οἰκίας νά τό καταστήσει κατανοητό στούς ἀκροατές του: «Κανένας δέν ἐπιθυμεῖ καί δέν ἐπιχειρεῖ νά κατασκευάσει πρῶτα οἰκία εὐρύχωρη, ἀλλά πρῶτα ἰσχυρή καί κατάλληλη, καί μετά εὐρύχωρη· κανένας δέν βάζει θεμέλια, γιά νά καταγελασθεῖ»¹². Μετά τήν παράθεση τῶν προαναφερομένων πειστικῶν παραδειγμάτων, ὁ ἱερός Χρυσόστομος συνιστᾷ συμπερασματικά: «...νά ζητᾶμε πρῶτα τήν ποιότητα καί μετά τήν ποσότητα. Γιατί ὅταν ὑπάρχει ἡ ποιότητα, τότε εἶναι εὐκόλο νά πετύχουμε καί τήν ποσότητα. Διαφορετικά ἐάν δέν ἔχουμε ποιότητα, τότε κι ἐάν ὑπάρξει πλήθος πιστῶν, οὐδέν ὄφελος. Ὅταν ὑπάρχουν ἐκεῖνοι πού μποροῦν νά χαρίσουν λαμπρότητα στήν Ἐκκλησία, τότε θά ἔρθει γρήγορα καί τό μεγάλο πλήθος. Ἄλλιως καί τό πλήθος δέν θά εἶναι ποτέ γνήσιο»¹³.

Καί γιά νά μή θεωρήσει κανείς ὅτι ὁ Χρυσόστομος ἀποστρέφεται τό πλήθος ἐπειδή, τάχα, πάσχει ἀπό κάποιο σύνδρομο «ἀγοραφοβίας», μέ μεγάλη παιδαγωγική εὐαισθησία καί πατρική μέριμνα γιά τήν σωτηρία τοῦ Ποιμνίου του διευκρινίζει ὡς ἐξῆς τήν ἄποψή του: «Αὐτά τά λέω, ὄχι ἐπειδή τρέφω ἐχθρικότητα πρὸς ἐσᾶς τό πλήθος, ἀλλ' ἐπειδή θέλω ὅλοι νά εἴστε ἄξιοι καί σπουδαῖοι καί νά μή στηρίζεσθε στό πλήθος. Πολύ περισσότερο εἶναι ἐκεῖνοι πού εἰσέρχονται στήν γέεννα, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀνώτερη ἢ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καί ἂν ἀκόμα ἔχει λιγότερους»¹⁴.

Ὁ Χρυσόστομος, ὅπως διαπιστώσαμε, ἀπό τά προαναφερθέντα παραθέματα, προτρέπει τόν ἀπεγκλωβισμό ἀπό τήν «ἀριθμολαγνεία» καί τήν ἐκκοσμικευμένη νοοτροπία, ἡ ὁποία ἐμπιστεύεται στήν φαινομενική δύναμη τοῦ πλήθους περισσότερο ἀπ' τήν πίστη σ' Ἐκεῖνον

πού εἶπε τό «μή φοβοῦ τό μικρόν ποιμνιον». (Λκ.12,32)

Τό συμπέρασμα ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὅτι τό καθήκον ἐπιβάλλει νά ἐστιάσουμε τήν ὁποιαδήποτε ἱεραποστολική προσπάθεια καί δραστηριότητά μας στήν ἐπιμελή κατήχηση καί τήν σέ βάθος καλλιέργεια τοῦ κάθε μέλους τῆς Ἐκκλησίας προσωπικά. Ἡ χριστιανική μας μαρτυρία, μέ ἄλλα λόγια, νά μήν ἔχει ὡς κριτήριους ἀριθμούς, ἀλλά νά ἔχει ὡς πρότυπο τήν παύλεια τακτική, ὁ ὁποῖος προτρέπει τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου νά θυμούνται «ὅτι τριετίαν νύκτα καί ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετά δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον» (Πρ. 20,31).

Ὁ μέγας πειρασμός τῆς προσκόλλησης στούς ἀριθμούς δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι παρακινεῖται ἀπό τήν ναρκισσιστική νοοτροπία ἐπίδειξης δυνάμεως. Γι' αὐτό τόν λόγο οἱ συνήθεις ἐρωτήσεις τοῦ τύπου: «πόσους πιστοῦς ἔχετε;», «πόσες βαπτίσεις κάνατε;», «πόσους γηγενεῖς κληρικούς χειροτονήσατε;», «πόσους νέους ναοὺς κτίσατε;», δέν πρέπει ἐπ' οὐδενί λόγῳ νά ἐπηρεάζουν τούς διακόνους τῆς Ἐκκλησίας καί νά ἐνδίδουν στόν πειρασμό τῆς «ἀριθμολαγνείας». Ἡ ψυχολογική πίεση ἐκ τῶν ἔξω πολλές φορές ὑπαγορεύει βεβιασμένες ἐνέργειες, ὅπως π.χ. βαπτίσεις ἐνηλίκων ἀνευ ἐπαρκῶν κατηχήσεως ἢ χειροτονίες ἰθαγενῶν κληρικῶν χωρίς τήν δέουσα προετοιμασία καί πνευματική ὀριμότητα. Κατά τήν γνώμη μας, ὁ λόγος αὐτός εἶναι ἡ κυριώτερη αἰτία πού παρεμποδίζει τήν ποιοτική ἐξάπλωση τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας στίς ἱεραποστολικές λεγόμενες χῶρες.

Ἐπίσης καί πειρασμός προερχόμενος ἀπό τήν πίεση ἐκ τῶν ὑπευθύνων τῶν ἱεραποστολικῶν περιοδικῶν παλαιότερα καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἰστοσελίδων τόν τελευταῖο καιρό, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν ἀπό τούς ἐργαζομέ-

12. Ὁ.π., σ. 32.

13. Ὁ.π., σ. 32.

14. Ὁ.π., σ. 32.

vous στην Ίεραποστολή νά δημοσιεύουν τά «ἔργα» τους. Καί βέβαια γιά νά εἶναι τά δημοσιεύματα δημοφιλή θά πρέπει νά ἐστιάζουν σέ ἀριθμούς κατηχουμένων, νεοφωτίστων, ἀνέγερση ναῶν κ.λπ. Ἔτσι, καθώς ὑποστηρίζουν, θά ὑπάρχουν περισσότερες πιθανότητες νά συγκινήσουν δωρητές καί ἀρωγούς νά βοηθήσουν τό ἔργο τους. Ἴσως εἶναι πολύ βοηθητικό νά σκεφθοῦμε ὅτι ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος, κατά τήν διάρκεια τῆς πολυετοῦς ἱεραποστολικῆς δράσης του, «ἐκτός ἀπό τόν Κρίστο καί τόν Γάιο... καί τήν οἰκογένεια τοῦ Στεφανᾶ» (Α΄ Κορ. 1,14 καί 16) δέν βάπτισε κανέναν ἄλλον, ἀλλά καί χειροτονίες ἔκανε μέ πολύ φειδῶ. Τό ἴδιο συνιστᾶ καί στόν μαθητή του Τιμόθεο λέγοντάς του: «Μή βιάζεσαι νά χειροτονεῖς κανέναν, γιά νά μή συμμετέχεις σέ ξένες ἀμαρτίες». (Α΄ Τιμ. 5,22) Αὐτό ὅμως πού ἔκανε καθ' ὑπερβολήν ὁ Παῦλος, λέγοντας μάλιστα ὅτι: «Ἐάν κηρύττω τό εὐαγγέλιο, αὐτό δέν ἀποτελεῖ γιά μένα καύχηση, ἀλλά μοῦ ἐπιβάλλεται ὡς ἀνάγκη. Ἀλίμονό μου ἐάν δέν κηρύττω τό εὐαγγέλιο» (Α΄ Κορ. 9,16), ἦταν ἡ κατήχηση καί τό κήρυγμα, γραπτό καί προφορικό, χωρίς νά μετράει μέ «ἀριθμούς» τά ἀποτελέσματα τῆς διακονίας του. Γιατί αὐτό εἶναι, ὅπως γράφει στούς Κορινθίους, ὑπόθεση τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος εἶναι «ὁ αὐξάνων». «Ἐγώ φύτεψα, ὁ Ἀπολλῶς πότισε, αὐτός ὅμως πού αὐξάνει εἶναι ὁ Θεός». (Α΄ Κορ. 3,6).

Ἄς σημειωθεῖ τέλος, ὅτι ἡ νοοτροπία τῆς ἔμφασης στούς «ἀριθμούς» ἔχει ἀλλοιώσει στίς μέρες μας τό Ὁρθόδοξο φρόνημα κάποιων Ποιμένων. Τό τίμημα τῆς «ἀριθμολαγνείας» ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά σκέπτονται καί νά ἐνεργοῦν μόνο μέ ἀριθμητικά κριτήρια καί ὄχι μέ τό Κανονικό Δίκαιο καί τήν μακραίωνη Παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Κι αὐτό ἀσφαλῶς ἔχει ἄμεσο καί πολύ κακό ἀντίκτυπο στόν χῶρο διαδόσεως τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας στά ἔθνη, ἀφοῦ ἄπτεται τῶν κανονικῶν δικαιοδοσιῶν, κατά κύριο λόγο, τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τό ἀντικανονικό στήσιμο

αὐθαίρετων ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων ἀπό μία Αὐτοκέφαλη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, σέ ὑπάρχουσες δομές ἄλλης ἀδελφῆς Αὐτοκέφαλης Ἐκκλησίας, μέ κριτήρια ἀριθμητικά καί ἐθνικά εἶναι ἡ μεγάλη μάλιστα τῶν καιρῶν μας, μέ ἀπρόβλεπτες συνέπειες στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιολογία. Ὅσο νωρίτερα καταλάβουμε ὅλοι ὅτι ὁ ὁ μόνος χῶρος στόν ὁποῖο δέν ἔχει καμμία σημασία ἡ δύναμη τῶν ἀριθμῶν εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί τό ἔργο Της γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, τόσο εὐκολώτερα θά ἀπεγκλωβιστοῦμε ἀπό τήν «ἀριθμολαγνεία» καί θά σταματήσει ὁ σκανδαλισμός τῶν προσηλύτων ἀδελφῶν μας.

Πόσες φορές οἱ αἵρετικοί ὑπερεροῦσαν τῶν Ὁρθόδοξων καί ὅμως ἡ εὐλογημένη μειονότητα κατίσχυε τῆς ἐχθρικής κατά τῆς Ἐκκλησίας πλειονότητας; Στήν Ἐκκλησία δέν νικοῦν ποτέ οἱ ἀριθμοί ἀλλά ἡ Ἀλήθεια, δηλαδή ὁ Χριστός, πού μᾶς διαβεβαίωσε ὅτι «καί πύλαι ἄδου οὐκ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Μτ. 16,18). Ὁ Θεός στό ἀπολυτρωτικό του σχέδιο γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου δέν βασίστηκε ποτέ στούς ἀριθμούς. Ἀντίθετα σέ ὅλη τήν ἱστορία τῆς θείας Οἰκονομίας διαπιστώνουμε συνεχῶς ἀνατροπή τῶν ἀριθμητικῶν καί στατιστικῶν δεδομένων. Οἱ Δώδεκα Ἀπόστολοι σταλμένοι ἀπό τόν Ἀρχηγό τους «ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων» (Μτ. 10,16) νίκησαν τούς ἀναρίθμητους «λύκους», παρόλους τούς διωγμούς, τίς φυλακίσεις, τά βασανιστήρια, καί τά μαρτύρια, ταπεινώνοντας τήν λογική καί τήν δύναμη τῶν ἀριθμῶν. Ὅποιοι βασίζονται στήν ἀριθμητική δύναμή τους πάσχουν ὡς πρός τήν ἐμπιστοσύνη τους πρός τόν Θεό. Ὁ βιβλικός Λόγος, ἡ ἐκκλησιαστική ἱστορία καί ἡ ἀνθρώπινη ἐμπειρία διδάσκουν σαφέστατα τούς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου νά ἐργάζονται γιά τήν ποιοτική καί ὄχι γιά τήν ποσοτική αὔξηση τῶν πιστῶν.

† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΟΥ «ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ»

Ένα αεράκι δροσερό φύσηξε ένα έτος πριν, τά ξημερώματα τής 3ης Μαρτίου 2020, στίς 03:30 π.μ., στό Νοσοκομείο «Άγιοι Κοσμάς καί Δαμιανός» πού ανήκει στήν Όρθόδοξη Ίεραποστολή, στό Κολουέζι του Κογκό. Ήταν ή στιγμή πού ή ψυχή τής μακαριστής Μητέρας Θεανώς Μουσδελεκίδου πέταξε ψηλά, πολύ ψηλά, γιά νά συναντήσει τόν Δημιουργό της. Ή καρδιά της σταμάτησε νά χτυπά. Μιά καρδιά γεμάτη αγάπη, πού χτυπούσε στίς καρδιές τών ανθρώπων σάν τάλαντο, γιά νά ακούνε τόν ήχο τής δικής της αγάπης καί νά δοξολογούν άκατάπαυστα τόν Θεό.

Είναί δύσκολο νά περιγράψει κανείς τή ζωή ενός ανθρώπου, όταν αυτός έχει χαράξει μία πορεία 32 ετών μέ πόνο καί θυσίες, γιά νά στερεωθεί ένα μέρος τής Άλήθειας. Ήπιβάλλεται, όμως, νά μεταφέρουμε στούς αγαπητούς καί σεβαστούς αδελφούς μας τήν πολυτάλαντη προσωπικότητα αύτής τής γυναίκας, γιά νά διδαχθούμε από τό παράδειγμά της, νά ευαισθητοποιηθούμε σάν μέλη τής κοινωνίας, καί νά μεταφέρουμε

στίς επόμενες γενιές τό παράδειγμα καί τόν ήρωισμό τής Μητέρας Θεανώς.

Οί περισσότεροι άνθρωποι, διαβάζοντας ένα ιεραποστολικό περιοδικό ή βλέποντας ένα βίντεο ή ένα ντοκιμαντέρ τής ζωής τών ανθρώπων πού διακονούν στόν Άμπελώνα τής Άφρικανικής γής, δημιουργούν μέσα στό μυαλό τους συναισθηματικό περιεχόμενο μέ ένθουσιαστικές τάσεις προσφοράς, οί όποιες κρατάνε μικρό χρονικό διάστημα.

Αυτό, όμως, δέν ισχύει στήν περίπτωση τής Μητέρας Θεανώς καί σέ κάθε άνθρωπο, ό όποιος διακονεί στήν Ίεραποστολή. Άφη-

σε πίσω της τήν πόλη πού γεννήθηκε καί μεγάλωσε, τήν "Εδεσσα τῆς Μακεδονίας καί σέ ἡλικία 65 ἐτῶν, μετά τόν θάνατο τοῦ συζύγου της ἔκανε καινούργια της πατρίδα τό Κολουέζι τοῦ Κογκό, παρόλο πού ἦταν οἰκονομικά εὐκατάστατη.

Πρὶν ἔρθει στό Κογκό, ὅμως, προετοίμασε τόν ἑαυτό της γι' αὐτό τό μεγάλο γεγονός τῆς ζωῆς της. Μαθήτευσε δίπλα στόν σύγχρονο Ἅγιο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, στόν Ἅγιο Καλλίνικο, Μητροπολίτη Ἐδέσσης καί κοντά σέ ἄλλους εὐλογημένους ἀνθρώπους, ἀπό τούς ὁποίους διδάχθηκε, στά καθηγητικά καί τούς κύκλους μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τήν ἀγάπη γιά τήν Ἱεραποστολή, ἰδιαίτερω, ὅμως, τήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή.

Τοποθετήθηκε, ἔτσι, ὁ σπόρος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ σέ ἓνα ξεχωριστό καί καθάριο μέρος τῆς καρδιάς της. Ὁ σπόρος αὐτός ωρίμασε καί ἦταν πλέον ἔτοιμος νά φυτευτεῖ καί νά εὐδοκιμήσει καί σέ ἄλλες ἀκαλλιέργητες ψυχές πού εἶχαν ἀνάγκη μεγάλη.

Ἄφου ἦταν πλέον ἔτοιμη, ψυχικά καί σωματικά ἡ Μητέρα Θεανώ, τό ἔτος 1987 θά κάνει τά πρῶτα της βήματα στήν Ἱεραποστολή μέ συνοδοιπόρο της τήν ἀγάπη γιά τόν Χριστό.

Ἡ ἴδια σέ κάποια συνέντευξή της ἀναφέρεται στό ξεκίνημά της. *«Πρωτοπήγα γιά τρεῖς μῆνες τό 1987, Ἰούλιο - Αὐγουστο - Σεπτέμβριο. Τότε γνώρισα τόν μακαριστό παπᾶ Κοσμᾶ. Ἔζησα στή σκιά αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, πού ὄντως ἦταν πολύ χαρισματοῦχος. Μαζί μέ τούς ἐκλεκτούς συνεργάτες του, τήν ἀδελφή Ξένη καί τό μοναχό Κύριλλο, καθώς καί μέ ντόπιους ἐπιτελοῦσαν τεράστιο ἔργο εὐαγγελισμοῦ τῶν Ἀφρικανῶν ἀδελφῶν μας».*

Παίρνοντας μία γεύση ἀπό τόν τρόπο ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ, ἀλλά καί τόν μεγάλο ἀγῶνα τῶν Ἱεραποστόλων, ὁ πόθος της γιά τόν Εὐαγγελισμό τῶν Ἀφρικανῶν ἀδελ-

φῶν μας συνεχῶς αὐξάνεται. Ἔτσι, λοιπόν, τό ἔτος 1990 θά κλείσει τή «Μαθητική Στέγη» πού διατηροῦσε στό σπίτι της στήν Ἐδεσσα καί θά ὑπακούσει στή φωνή τοῦ Χριστοῦ πού τήν ὁδηγεῖ στήν Ἀφρική.

Τόν ἀκολουθεῖ! Ἀλλάζει ριζικά τήν ζωῆς της καί ρίχνεται στόν ἀγῶνα γιά νά ἀκουστεῖ τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου σέ ἐκείνους πού δέν τό γνωρίζουν. Κρατᾶ ζωντανή τή χαρά τῆς πίστεως στή ζωή καί τόν θάνατο, στίς ταιλαιπωρίες καί τίς ἐπιτυχίες· στή μοναξιά καί στήν κοινωνικότητα· σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς της.

Μέ τίς εὐχές τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη Κεντρῶας Ἀφρικής, κυροῦ Τιμοθέου, ξεκινάει τό ἱεραποστολικό της ἔργο. Ἄνθρωπος δοτικός, τῆς προσφορᾶς καί τῆς συμπόνιας πρὸς τόν συνάνθρωπο, δόθηκε θυσιαστικά γιά τό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀψηφώντας κινδύνους, προβλήματα καί δοκιμασίες.

Ὅπως ἀναφέρει καί πάλι ἡ ἴδια: *«Βέβαια, σέ ὅλη αὐτή τήν πορεία εἴχαμε, ὅπως εἶναι ἐπόμενο, ποικίλα προβλήματα, διανυκτερεύσεις στό δάσος, χαμένοι στή ζούγκλα, βουτηγμένοι στούς βάλτους, πεζοπορίες. Ὅλα πρὸς δόξαν Θεοῦ! Ταπεινά τά ἀποδεχόμεστε».*

Πορεύθηκε μέ γνώμονα τό Εὐαγγέλιο, βοηθώντας νά ἀναγεννηθοῦν οἱ ἄνθρωποι πνευματικά καί νά ἀλλάξει ἡ ζωή τους, ἀφήνοντας πίσω τους τήν εἰδωλολατρία καί τά μάγια. Ἦταν ἀφιλοχρήματη, ἀεικίνητη καί συμπονετική. Ζοῦσε καί ἀνέπνεε γι' αὐτούς τούς ἀνθρώπους. Τούς ἔδινε ζωή ἀπό τήν ζωή της. Ἔκανε πράξη τό λόγο τοῦ Ἀπ. Παύλου: *«...εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τά μέλη, εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συχαίρει πάντα τά μέλη»* (Α΄ Κορ. 10,26).

Συμπονοῦσε καί συμμετεῖχε μέ αὐταπάρνηση στά προβλήματα τῶν ἀνθρώπων. Βλέποντας τίς δυσκολίες πού περνοῦσαν λόγω τῆς φτώχειας, τῆς ἀνεργίας, τῆς ἐξαθλίωσης

καί τῶν πολλῶν ἀσθενειῶν προσπαθοῦσε νά βρεῖ τρόπους, γιά νά τούς ἐξασφαλίσει τροφίμα, ροῦχα, παπούτσια, χρήματα καί φάρμακα, γιά νά τούς ἀνακουφίσει ἔστω καί γιά λίγο ἀπό τά προβλήματά τους.

Ἐκτελοῦσε χρέη οἰκονόμου. Ἐπισκεπτόταν τίς φυλακές καί τά νοσοκομεῖα. Ἐκανε κατήχηση σέ γυναῖκες καί κορίτσια. Κάθε μήνα πήγαινε μαζί μέ ἄλλες γυναῖκες τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου στά κωφάλαλα παιδιά. Ὁ μέγας της πόνος ἦταν οἱ φυλακές. Ἔλεγε πάντοτε γιά τούς ἀνθρώπους αὐτούς: «Πολύ λυπᾶμαι τούς φυλακισμένους. Δέν ἔχουν φαγητό καί εἶναι ἀδύνατοι καί ἐγκαταλειμμένοι. Ἀγοράζουμε σαπούνια, λίγο κρέας, ἀλεύρι καί τούς τά προσφέρουμε. Ὅσο βαστοῦν τά πόδια μου, θά πηγαίνω, μέ περιμένουν».

Ἡ Μητέρα Θεανῶ ἦταν ἡ ψυχὴ τῆς Ἱεραποστολῆς. Τό πέρασμά της ἦταν μία προσευχητικὴ διαδρομὴ ἀγάπης 32 ἐτῶν, ἀφήνοντας τά ἴχνη τῆς παρουσίας της. Ἐπάνω σέ αὐτά τά ἴχνη πατάμε ἐμεῖς, οἱ μεταγενέστεροι διάκονοι τοῦ ἔργου τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀκολουθώντας τά βήματά της, ἔχοντας μπροστά μας ὡς ὁδηγό τό πολύπλευρο ἔργο της.

Ἦταν ἓνα πραγματικό στολίδι πού ἐξέπεμπε τό Φῶς. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν νά ποῦν ἓνα καλό λόγο γιά τὴν Μητέρα Θεανῶ. Τά ἔργα της μαρτυροῦν τὴν μεγάλη ἀγάπη πού εἶχε γιά τόν Θεό καί γιά τόν ἄνθρωπο. Παρόλο πού ἡ ἡλικία της ἦταν προχωρημένη, τό παράδειγμά της ὁμολογοῦσε πίστη, ἡρωισμό καί γενναῖο φρόνημα, πού δέν συναντᾶς εὐκόλα σέ ἀνθρώπους σήμερα.

Ὁ ἡρωισμός της γιά τὴν Ἱεραποστολή θά πρέπει νά μᾶς προβληματίζει ὅλους. Νά ἐμπνευστοῦμε ἀπό τὴν ζωὴ της καί κάποιοι νά ἀκολουθήσουν τὴν ἱεραποστολικὴ της πορεία. Μᾶς καλεῖ νά ἀκούσουμε τό κάλεσμα τοῦ Θεοῦ: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη» (Ματθ. 28,19).

Ὁ λόγος αὐτός τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι μόνο γιά κάποια ὁμάδα ἀνθρώπων, ἀλλά γιά ὅλους τούς Ὀρθόδοξους κληρικούς καί λαϊκούς. Καλοῦμαστε νά μεταφέρουμε τό σωτήριο μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου σέ ὅλα τά Ἔθνη.

Γι' αὐτό καί πολύ εὐστοχα μᾶς ὑπενθυμίζει αὐτὴ τὴν ἀλήθεια ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας, κ. Ἀναστάσιος: «Ἀποτελεῖ, λοιπόν, φοβερὴ ἀντινομία, ἀπὸ τὴν μιά πλευρὰ ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι νά ἐπιμένουμε ὅτι εἴμαστε ἡ κατεχοχὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς Πεντηκοστῆς καί ἀπὸ τὴν ἄλλη νά παραμένουμε κλεισμένοι στά δώματα τῶν φόβων καί τῶν δισταγμῶν μας γιά τὴν οἰκουμενικὴ μας εὐθύνη καί νά υἱοθετοῦμε στὴν πράξη μίαν τοπικιστικὴ τακτικὴ... Ἡ Ἱεραποστολή δέν εἶναι μίαν ἀπλή δραστηριότητα ἐξωτερικὴ, ἀλλὰ μίαν ὀρθὴ στάση ἐσωτερικὴ,

για να βιώσουμε ούσιαστικά την Όρθοδοξία μας στις πραγματικές της διαστάσεις. Όφείλουμε δέ να την αντιμετωπίσουμε όχι ως υποχρέωση ορισμένων μόνον τοπικών Έκκλησιών, αλλά και ως πανορθόδοξο έργο».

Η Μητέρα Θεανώ έδωσε άνιση μάχη με μια κοινωνία πολιτιστικών και θρησκευτικών αντιθέσεων και αντιφάσεων, χωρίς να έπηρεασθει από τά ρεύματα της κοινωνίας αυτής. Τό κενό της απουσίας της, καλύφθηκε από την ζωσα ανάμνηση του θεάρεστου έργου της. Η γή του Κογκό άγκάλιασε τό

άψυχο και κουρασμένο από τούς κόπους και τά βάσανα αυτής της ζωής σώμα της. Αναπαύεται στην Ίερά Μονή Αγίου Νεκταρίου στό Κολουέζι. Η μνήμη της είναι ζωντανή και ευεργετική στις καρδιές τών Άφρικανών αδελφών μας.

Άς είναι αιώνια ή μνήμη της!

Άρχιμ. Κοσμάς Θεσίτης

Πρωτοσύγκελλος Ίεράς Μητροπόλεως Κατάγκας

Τό Όρφανοτροφείο της Ίεράς Μητροπόλεως Β. Μαδαγασκάρης

Τό Όρφανοτροφείο θηλέων της Ίεράς Μητροπόλεως Β. Μαδαγασκάρης, φιλοξενεί 90 πτωχά και όρφανά κορίτσια, τά όποια βρίσκουν θαλπωρή, στοργή, φροντίδα και άγάπη κοντά στην Όρθόδοξη Έκκλησία.

Τά περισσότερα κορίτσια παρακολουθούν τό προβλεπόμενο πρόγραμμα τών σχολείων της Ίεραποστολής, έντός του Οικοτροφείου.

Όρισμένα έξ αυτών φοιτούν στή σχολή κοπτικής, ραπτικής και κεντήματος πού βρίσκεται στις κτιριακές εγκαταστάσεις του Οικοτροφείου.

Έπισημαίνουμε ότι τό ίδρυμα της τοπικής Έκκλησίας στή Μαδαγασκάρη έγκαινίασε στις 30 Μαΐου 2015 ό Μακαριώτατος Πατριάρχης Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής κ. Θεόδωρος Β΄. Τήν επόμενη τέλεσε τά έγκαίνια του Ίερού Ναού τών Εισοδίων της Θεοτόκου πού βρίσκεται στό συγκρότημα του Όρφανοτροφείου.

Άπό την Ίερά Μητρόπολη Β. Μαδαγασκάρης

Διακονία τοῦ ἐσταυρωμένου

Ἡ Σιέρρα Λεόνε εἶναι μιά σχετικά μικρή χώρα τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, μέ ἔκταση ὅση σχεδόν ἡ μισή Ἑλλάδα (71.740 τ.χλμ.) καί πληθυσμό 6.625.000 κατοίκους, οἱ ὁποῖοι εἶναι κατά πλειοψηφία μουσουλμάνοι (78,6%), ἐνῶ οἱ διάφορων ὁμολογιῶν χριστιανοί –κυρίως προτεστάντες– ἀποτελοῦν τό 20,8% τοῦ πληθυσμοῦ. Ἦταν παλιά βρετανική ἀποικία, πού ἀνεξαρτητοποιήθηκε τό 1961 καί ἔχει ὡς ἐπίσημη γλώσσα τήν Ἀγγλική, ἐνῶ εὐρέως χρησιμοποιεῖται ἀπό τούς ποικίλων φυλετικῶν ὁμάδων κατοίκους ἡ «Κρίο», ἡ γλώσσα τῶν ἀπελεύθερων σκλάβων τῆς Ἀμερικῆς, πού μεταφέρθηκαν ἀπό τούς Ἄγγλους στά τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα στήν περιοχή τῆς πρωτεύουσας Φρήταουν, ἡ ὁποία σήμερα ἀριθμεῖ 1.202.000 κατοίκους.

Ἡ χώρα εἶναι ἀπό τίς φτωχότερες στόν πλανήτη μέ κατά κεφαλήν ἀκαθάριστο εἰσόδημα 1.600\$ (198η χώρα στόν κόσμο). Συγκριτικά, στήν Ἑλλάδα τό κατά κεφαλήν ἀκαθάριστο εἰσόδημα ἀνέρχεται στά 24.588\$ κατατάσσοντας τή χώρα μας 63η στόν κόσμο, δηλαδή κάθε Ἕλληνας εἶναι 15 φορές πλουσιότερος ἀπό ἕναν κάτοικο τῆς Σιέρρα Λεόνε. Ὁ προσδόκιμος μέσος ὄρος ζωῆς εἶναι τά 59,8 ἔτη (217η χώρα στόν κόσμο). Συγκριτικά, στήν Ἑλλάδα ὁ ἀντίστοιχος μέσος ὄρος εἶναι τά 81,1 ἔτη καί εἶναι 38η σέ κατάταξη. Πράγματι, στή χώρα σπάνια συναντᾶς ἡλικιωμένους. Κάποια στατιστικά στοιχεία εἶναι συγκλονιστικά. Τό 18,2% τῶν παιδιῶν κάτω τῶν πέντε ἐτῶν ὑποσιτίζεται, τό 50,4% τῶν κατοίκων δέν ἔχουν πρόσβαση σέ ἀξιοπρεπεῖς τουαλέτες καί τό 30,2% τῶν κατοίκων δέν ἔχουν πρόσβαση σέ καθαρό νερό.

Ὁ Χριστιανισμός ἔφθασε στά τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα, στή μουσουλμανική ἀπό τόν 16ο αἰῶνα ὑποσαχάρια Δυτική Ἀφρική, μέσω ἀπελεύθε-

Ἡ παραγκοῦπολη Κρού Μπέι ἀπό ψηλά

Τό ἰατρεῖο στή πόλη Βατερλώ

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας μέ τή Δήμαρχο τῆς πρωτεύουσας, τόν Σεβ. Γεώργιο καί τόν π. Θεμιστοκλή κατά τήν τελετή θεμελιώσεως τοῦ σχολείου στήν παραγκοῦπολη Κρού Μπέι

Ο Χριστός στη Σιέρα Λεόνε

Αγιασμός στον ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και 'Ελένης

Παιδιά στην πόλη Βατερλώ

Η έδρα της 'Ιεραποστολής στην περιοχή Τάουερ Χιλ της πρωτεύουσας Φρήταουν

ρων σκλάβων από την Άμερική. Τόν 19ο αιώνα δραστηριοποιήθηκαν στην περιοχή Προτεστάντες και Ρωμαιοκαθολικοί ιεραπόστολοι, ενώ η Όρθοδοξία έκανε την εμφάνισή της πολύ αργότερα, τής δύο τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα μέ τής πρώτες ιεραποστολικές προσπάθειες του Πατριαρχείου Άλεξανδρείας.

Τό 1997 ιδρύθηκε η Έπισκοπή Γκάνας μέ δικαιοδοσία σέ μεγάλο μέρος τής Δυτικής Άφρικής, συμπεριλαμβανομένης καί τής Σιέρα Λεόνε. Όστόσο, ό σκληρός, αίματηρός εμφύλιος πόλεμος πού ξεκίνησε τήν 23η Μαρτίου 1991 μέ ύποκινούμενη από τόν τότε Πρόεδρο τής γειτονικής Λιβερίας Τσάρλς Τέιλορ εισβολή άνταρτών στό άνατολικό τμήμα τής χώρας, γιά τόν έλεγχο τών πλούσιων άδαμαντορυχείων τής, κατέστησε άπαγορευτική όποιαδήποτε ιεραποστολική δράση στήν σπαρασσόμενη Σιέρα Λεόνε. Τελειώνοντας ό πόλεμος τήν 18η 'Ιανουαρίου 2002, άφησε πίσω του τή χώρα έντελώς κατεστραμμένη, μέ 50.000 νεκρούς καί 4.000 - 10.000 φρικτά άκρωτηριασμένα θύματα.

“Έξι χρόνια άκριβώς μετά τό τέλος του εμφυλίου πολέμου, στά τέλη 'Ιανουαρίου 2008, φθάνει στή Σιέρα Λεόνε ό όμογενής από τήν Αύστραλία ιεραπόστολος π. Θεμιστοκλής Άδαμόπουλος, έρχόμενος από τήν Κένυα στήν Άνατολική Άφρική, όπου είχε δραστηριοποιηθεί ιεραποστολικά από τό 2000. Από τήν πρώτη στιγμή συνειδητοποίησε τής τεράστιες προκλήσεις πού άντιμετώπιζε ή χώρα. Η ρημαγμένη οικονομία τής καί τό διαλυμένο έκπαιδευτικό σύστημα άδυνατούσαν νά στηρίξουν τούς εξασθλιωμένους κατοίκους, πού άντιμετώπιζαν σοβαρό πρόβλημα έπιβίωσης.

Σέ συνεργασία μέ τήν κυβέρνηση άναλαμβάνει τή στέγαση καί τή σίτιση δεκάδων άστε-

Λατρευτική σύναξη στο ναό τῶν Ἁγίων Ἐλευθερίου καί Γεωργίου στήν ὁδό Σάϊκ τῆς πρωτεύουσας

Τέλεση τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου στό Ναό τῶν Ἁγίων Ἐλευθερίου καί Γεωργίου στήν ὁδό Σάϊκ τῆς πρωτεύουσας

Βαπτίσεις στήν πόλη Βατερλώ

γων οἰκογενειῶν ἀναπήρων τοῦ ἐμφυλίου καί τῆς μάστιγας τῆς πολυομιελίτιδας, σέ οἰκόπεδο πού παραχωρεῖται στήν Ἱεραποστολή στήν πόλη Βατερλώ (Waverloo) 33 χλμ. νοτιανατολικά τῆς πρωτεύουσας.

Ἡ 60.000 κατοίκων πόλη φέρει τό ὄνομα τῆς περιώνυμης πόλεως τοῦ Βελγίου, κοντά στήν ὁποία τήν 18η Ἰουνίου 1815 ἠττήθηκε ὁ στρατός τοῦ Ναπολέοντα ἀπό τίς συνασπισμένες ὑπό τούς Βρετανούς δυνάμεις. Μέ δωρεές ἀπό τό ἐξωτερικό κτίζει στό παραχωρημένο οἰκόπεδο αὐτόνομα οἰκήματα γιά τή στέγαση τῶν ἀναπήρων μέ τίς οἰκογενειές τους. Καλύπτει κάθε ἀνάγκη τους, δίνοντάς τους συγχρόνως τά ἐφόδια γιά νά μπορέσουν σταδιακά νά αὐτονομηθοῦν σέ δικά τους σπίτια. Συγχρόνως συγκροτεῖ μέ πρόχειρα μέσα ὑποτυπῶδες σχολεῖο γιά νά καλύψει τίς ἐκπαιδευτικές ἀνάγκες τῶν παιδιῶν τῆς περιοχῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ τήν 6η Ὀκτωβρίου 2009 τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ἀναβιβάζει τήν τότε Ἐπισκοπή Γκάνας σέ Μητρόπολη ὑπό τόν τίτλο «Ἱερά Μητρόπολη Ἄκκρας» καί τήν 7η Ὀκτωβρίου 2010 ἰδρύει τήν αὐτόνομη Ἐπισκοπή Σιέρρα Λεόνε, ἡ ὁποία τήν 21η Νοεμβρίου 2012, ἀναβιβάζεται σέ Μητρόπολη Γουινέας μέ πρῶτο ποιμενάρχη τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Γουινέας κ. Γεώργιο.

Ἐκτοτε ἡ ἐπί σχεδόν 13 ἔτη συνεχῆς διακονία τοῦ π. Θεμιστοκλή στήν πολύπαθη Σιέρρα Λεόνε ἔχει φέρεи μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ θεαματικά ἀποτελέσματα. Ἡ ἔμπρακτη, ἀνιοδιοτελής, συγχωρητική καί ἐν πολλοῖς θυσιαστική ἀγάπη μέ τήν ὁποία περιέβαλε τούς πονεμένους καί ἐνίοτε θυμωμένους ἀπό τόν ἐξαθλιωμένο βίο τους ἀφρικανούς ἀδελφούς μας, ἔθεσε στέρεα βάση γιά τήν ἐδραίωση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία φέρει τό τιμητικό προσωνύμιο «Ἐκκλησία τῆς συγχωρήσεως», δηλωτικό τοῦ γνήσιου ὀρθόδοξου πνεύματος πού καλλιεργεῖ.

Χαρακτηριστική εἶναι, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, ἡ περίπτωση τοῦ Χασάν Καμάρα, τοῦ ἐπιστάτη πού εἶχε ὁ πατήρ Θεμιστο-

κλής στην αρχή της ιεραποστολικής προσπάθειάς του στή χώρα. Ο άνθρωπος αυτός μιά μέρα έκλεψε τό μοναδικό όχημα πού διέθετε τό ιεραποστολικό κλιμάκιο. Καθώς ώστόσο οδήγώντας άπομακρυνόταν, έχασε τόν έλεγχο του όχήματος και προσέκρου-

Προετοιμασία γιά τή Βάπτιση στό ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και Αγίου Μωϋσή του Αίθίοπος στην πόλη Βατερλώ

Τό Δημοτικό σχολείο στην πόλη Βατερλώ

Ή αίθουσα έκδηλώσεων στην πόλη Βατερλώ

σε σέ τοίχο. Συνελήφθη και ή άστυνομία τόν έφερε στην έδρα της Ίεραποστολής, έξω από την όποία είχε συγκεντρωθεί πλήθος ζητώντας την παραδειγματική τιμωρία του, καθόσον στή μουσουλμανική κοινωνία ή κλοπή θεωρείται μεγάλο έγκλημα. Ο Χασάν πεσμένος στό έδαφος κλαίγοντας ζητούσε συχώρηση.

Σ' αυτό τό έντονα φορτισμένο κλίμα ό πατήρ Θεμιστοκλής έκφράζοντας τό όρθόδοξο συγχωρητικό ήθος, είπε στον άστυνομικό ότι ως όρθόδοξος χριστιανός ιερέας τόν συγχωρεί γι' αυτό πού είχε κάνει. Τό πλήθος αλλά και τό όργανο της τάξεως άρχικά άντέδρασαν σ' αυτήν την τόσο ξένη γιά τή δική τους παράδοση άπόφαση του ιερέως, αλλά ή σταθερότητα της θέσεώς του, δέν άφηνε κανένα περιθώριο άλλης ένέργειας. Ο Χασάν συγκλονισμένος σηκώθηκε από τό έδαφος και κλαίγοντας εύχαριστούσε μέ εύγνωμοσύνη τόν π. Θεμιστοκλή.

Τό γεγονός αυτό άλλαξε τελείως τή ζωή του. Ο Χασάν μετά από λίγο καιρό ζήτησε νά κατηχηθεί και νά βαπτιστεί και σήμερα, ως π. Άλέξανδρος πιά, είναι ένας από τούς ιερείς της Ίεραποστολής.

Ή τοπική Έκκλησία σήμερα αριθμεί πλέον τών 3.000 πιστών και συγκροτείται προσώρας από τρεις Ένορίες, δύο στην πρωτεύουσα και μία στην πόλη Βατερλώ (Waterloo).

Ή έδρα της Ίεραποστολής βρίσκεται σέ ένα κτηριακό συγκρότημα στό κέντρο της πρωτεύουσας Φρήταουν, στην περιοχή Τάουερ Χίλ (Tower Hill). Έκτός από τά γραφεία και τούς έξαιρετικά λιτούς χώρους ένδισαιτήσεως του π. Θεμιστοκλή και της αδελφής του διακόνισσας Μαρίας, καθώς και τών δωματίων φιλοξενίας τών έθελοντών και τών έπισκεπτών, στον χώρο δεσπόζει τό Όρθόδοξο Χριστιανικό Παιδαγωγικό Κολέγιο, τό όποιο

έγκαινιάστηκε τόν Δεκέμβριο του 2012 καί άποτελεί χορηγία του 'Ιεραποστολικού Συνδέσμου «'Αγιος Κοσμάς ο Αίτωλός». Τό τριετές πρόγραμμα σπουδών, πού χορηγεί δίπλωμα παιδαγωγικής κατάρτησεως στή διδασκαλία παιδιών πρώιμης παιδικής ηλικίας, παρακολουθούν έτησίως περίπου 160 φοιτητές. Τό Κολέγιο διαθέτει δωδεκαμελή όμιλο καθηγητών καί τή μεγαλύτερη βιβλιοθήκη στή Δυτική Άφρική μέ 60.000 τόμους.

Τίς λατρευτικές ανάγκες τής 'Ενορίας καλύπτει ο Ναός τών Άγίων Κωνσταντίνου καί 'Ελένης, κατασκευασμένος επίσης μέ χορηγία του 'Ιεραποστολικού Συνδέσμου «'Αγιος Κοσμάς ο Αίτωλός». Οι εικόνες του τέμπλου, καθώς καί ή τοιχογραφία τής Πλατυτέρας στό 'Ιερό, έχουν φιλοτεχνηθεί σέ βυζαντινό ύφος άπό ντόπιο ορθόδοξο αυτόδίδακτο καλλιτέχνη τόν κ. Γρηγόριο Κόντε.

Τό συγκρότημα διαθέτει επίσης κλινική καί σύγχρονο εύρωπαϊκών προδιαγραφών νεόδμητο νηπιαγωγείο, ή λειτουργία του όποιου καλύπτει ένα μέρος του κόστους λειτουργίας τών υπόλοιπων έργων τής 'Ιεραποστολής.

'Η 'Ενορία διαθέτει μιά μικρή αλλά δραστήρια 'Ορθόδοξη Άδελφότητα Νέων (Orthodox Youth Fellowship) 25 περίπου νέων άγοριών καί κοριτσιών 12 - 23 έτών, υπό τήν πνευματική καθοδήγηση του π. Βάιου.

'Η 'Ενορία τών Άγίων 'Ελευθερίου καί Γεωργίου στήν όδό Σάικ (Syke street) στή συνοικία τής Άναλήψεως (Ascension Town), επίσης στό κέντρο τής πρωτεύουσας είναι ή παλαιότερη τής 'Ιεραποστολής. Μέσα στον περίβολο δεσπόζει ο όμώνυμος Καθεδρικός Ναός, ο μεγαλύτερος ορθόδοξος ναός στή χώρα, χορηγία επίσης του 'Ιεραποστολικού Συνδέσμου «'Αγιος Κοσμάς ο Αίτωλός». Σ' αυτόν τέλεσε τήν 24η Φεβρουαρίου 2012

Διανομή τετραδίων στό παιδιά του 'Ορφανοτροφείου

Τό νεόδμητο Νηπιαγωγείο στήν πόλη Βατερλώ

Ο Καθεδρικός ναός τών Άγίων 'Ελευθερίου καί Γεωργίου στήν πρωτεύουσα Φρήταουν

τήν πρώτη Πατριαρχική θεία Λειτουργία ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Άλεξανδρείας καί πάσης Άφρικής κ. Θεόδωρος Β', κατά τήν τότε πρώτη Πατριαρχική 'Επίσκεψη στό 'Ιεραποστολικό Κλιμάκιο.

Έντός του τεράστιου περιβάλλοντος και απέναντι από το Ναό ύψώνεται το επιβλητικό Φαλδαμείο, ένα νεόδμητο διώροφο σχολείο 16 αίθουσών, κτισμένο με τη γενναιόδωρη χορηγία της κ. Παναγιώτας Φαλδαμής στη μνήμη του συζύγου της Στυλιανού Φαλδαμή, με μεσολάβηση της «Αδελφότητας Όρθοδόξου Έξωτερικής Ίεραποστολής», το οποίο εγκαινιάσε την ίδια μέρα ο Μακαριώτατος. Το κτήριο πρόκειται σύντομα να στεγάσει το μεγάλο δημόσιο Δημοτικό και Γυμνάσιο Dr. June Holst Ronnes, που έχει παραχωρήσει η Κυβέρνηση στην Ίεραποστολή και το οποίο σήμερα λειτουργεί προσωρινά σε ένα παλιό κτήριο εντός του περιβάλλοντος.

Στόν ίδιο χώρο φιλοξενούνται και οι δραστηριότητες της Όρθόδοξης Αδελφότητας Νέων (Orthodox Youth Fellowship), μίας ομάδας 40 περίπου νέων, πολύ ένεργών και πολλά ύποσχόμενων άγοριών και κοριτσιών 12 – 23 έτων υπό την πνευματική καθοδήγηση του π. Πατρικίου Ντήν.

Η τρίτη Ένορία της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και του Άγιου Μωυσέως του Αιθίοπος βρίσκεται στην πόλη Βατερλώ (Waterloo). Ο Ναός και όλα τα ιεραποστολικά έργα διατάσσονται μέσα σε ένα οργανωμένο μεγάλο συγκρότημα πάνω στον κεντρικό δρόμο.

Μέσα στόν μεγάλο περίβολο κομβική θέση, δεξιά της εισόδου, έχει ο Ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και του Άγιου Μωυσέως του Αιθίοπος, χορηγία επίσης της «Αδελφότητας Όρθοδόξου Έξωτερικής Ίεραποστολής». Καθημερινά τελούνται σε αυτόν οι ακολουθίες του Όρθρου και του Έσπερινού για τους 600 και πλέον μαθητές των σχολείων της Ίεραποστολής και κάθε Κυριακή μετά τη θεία Λειτουργία, παρα-

τίθεται ζεστό γεύμα για όλους τους έκκλησιαζόμενους στην εύρύχωρη αίθουσα έκδηλώσεων, η οποία διαθέτει και κουζίνα, όπου ετοιμάζεται σε καθημερινή βάση το φαγητό των μαθητών και των εκπαιδευτικών των δύο σχολείων του συγκροτήματος. Δίπλα

Όρα φαγητού στό Δημοτικό σχολείο στην πόλη Βατερλώ

Όρα μελέτης στό Δημοτικό σχολείο της πόλεως Βατερλώ

Η πλήρως ανακαινισμένη γέφυρα στην παραγκούπολη Κρού Μπέϊ της πρωτεύουσας

του βρίσκεται τό μαρμάρινο Βαπτιστήριο, όπου τελούνται όλες οι βαπτίσεις τών κατηχουμένων. Ἡ ἔνταξη στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δέν γίνεται μαζικά καί πρόχειρα, ἀλλά μετά ἀπό μακρά περίοδο κατηχήσεως καί ἐφόσον διαγνωστεῖ ὅτι ἀποτελεῖ συνειδητή ἀπόφαση τοῦ κατηχουμένου.

Ὁ π. Θεμιστοκλῆς ἀντιλαμβανόμενος, λόγω καί τῆς εὐρυτάτης παιδείας του, τήν καθοριστική σημασία τῆς ἐκπαίδευσως γιά τήν οὐσιαστική βελτίωση τῆς ζωῆς τών ἀνθρώπων τῆς Ἀφρικής, ἀπό τήν πρώτη στιγμή ἔδωσε ἔμφαση σέ αὐτόν τόν τομέα. Μέ χορηγίες Ἑλλήνων εὐεργετῶν ἴδρυσε ἀφενός τό ὑποδειγματικό Ἀπαλάκειο Ὁρθόδοξο Νηπιαγωγεῖο, κτισμένο μέ τήν γενναιόδωρη χορηγία τῆς κ. Χαρίκλειας Ἀπαλάκη ἀπό τήν Ἀθήνα στή μνήμη τοῦ συζύγου τῆς Σέργιου Ἀπαλάκη, καί ἀφετέρου ὑπερσύγχρονο Ὁρθόδοξο Δημοτικό Σχολεῖο, ὅπου φοιτοῦν ἀντίστοιχα 80 καί 520 παιδιά τῆς Κοινότητος, τά ὅποια ἀπολαμβάνουν δωρεάν ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἐκπαίδευση, καθημερινή σίτιση καί ἰατροφαρμακευτική περίθαλψη στήν Κλινική τῆς Ἁγίας Μαγδαληνῆς καί τῆς Ἁγίας Ὀλυμπίας, ἀπό ντόπιες νοσηλεύτριες καί ἀπό ἐθελοντές ἰατρούς ἀπό τό ἐξωτερικό. Ἡ Ἱεραποστολή ἀνακουφίζει τοὺς πάμπτωχους γονεῖς, καλύπτοντας οὐσιαστικά πλήρως ὅλες τίς ἀνάγκες τών μαθητῶν.

Τήν πνευματική καθοδήγηση τών 40 περίπου νέων τῆς τοπικῆς Ὁρθόδοξης Ἀδελφότητος Νέων (Orthodox Youth Fellowship), ἔχουν ἀναλάβει δύο ντόπιοι ἱερεῖς, ὁ π. Νεκτάριος καί ὁ π. Ἀλέξανδρος (ὁ πρῶην Χασάν).

Διακαῆς πόθος τοῦ π. Θεμιστοκλή ἀποτελεῖ, ὅποτε ὁ δωρεοδότης Κύριος εὐδοκήσει, ἡ ἀνέγερση ἀπό τήν Ἱεραπο-

Τό νεόδμητο σχολεῖο στήν παραγκούπολη Κρού Μπέϊ τῆς πρωτεύουσας Φρήταουν

Τό Ἱεραποστολικό συγκρότημα στήν πόλη Βατερλώ

Τό Ὁρφανοτροφεῖο στήν πόλη Βατερλώ

στολή ἑνός κτηρίου γιά τή φιλοξενία ἑνός λυκείου. Μέ αὐτόν τόν τρόπο, ἑκατοντάδες παιδιά ἀπό τήν τρυφερή ἡλικία τοῦ νηπιαγωγείου ἕως καί τήν ἀποφοίτησή τους ἀπό τό λύκειο, θά γαλουχοῦνται στά

νάματα της ὀρθοδόξου παραδόσεως καί θά ἀποτελοῦν τό στέρεο μέλλον τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας στή χώρα. Γένοιτο!

Ξεχωριστή θέση στό ὄλο φιλανθρωπικό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς ἀποτελεῖ τό ἐκπληκτικό ἐπιπέδου Ὀρφανοτροφεῖο τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ὅπου φιλοξενούνται 16 βαπτισμένα ὀρφανά ἀπό τήν ἐπιδημία τοῦ Ἔμπολα (μικρά παιδιά, ὀκτώ ἀγόρια καί ὀκτώ κορίτσια). Ἡ ἐπιδημία τοῦ ἰοῦ Ἔμπολα, πού σάρωσε τή χώρα τό 2014 σκοτώνοντας μέ πολύ ἐπώδυνο τρόπο

Ὁ Ναός Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος καί τοῦ Ἁγίου Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος στήν πόλη Βατερλώ

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρος Β΄ μέ παιδιά τῆς παραγκουπόλεως Κρού Μπέϊ

ἐκατοντάδες ἀνθρώπους, ἄφησε πίσω τῆς πάμπολλα ὀρφανά παιδιά κι ἀπό τούς δύο γονεῖς, τά ὅποια κυριολεκτικά δέν εἶχαν στόν «ἥλιο μοίρα». Ἐνδεικτική τοῦ θυσιαστικοῦ ὀρθόδοξου ἠθους ἦταν ἡ σταθερή ἀπόφαση τοῦ π. Θεμιστοκλή νά παραμείνει δίπλα στούς χειμαζόμενους ἀδελφούς μας, παρά τίς προτροπές πολλῶν νά φύγει ἀπό τή σκληρά δοκιμαζόμενη χώρα, ὅταν ὄλοι σχεδόν οἱ ξένοι τήν ἐγκατέλειπαν ἐσπευσμένα πρῖν ἀποκλειστοῦν σ' αὐτήν. Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ κανεῖς ἀπό τήν ὀρθόδοξη Κοινότητα δέν προσβλήθηκε ἀπό τήν ἐξαιρετικά μολυσματική αὐτή ἀσθένεια, πού μεταδιδόταν μέ τήν παραμικρή ἐπαφή μέ ἄνθρωπο πού νοσοῦσε.

Τά παιδιά ζοῦν σέ ἀπόλυτα ὑγιές καί καθαρό περιβάλλον, σέ συνθήκες πού εἶναι ἀδιανόητες γιά τούς περισσότερους κατοίκους τοῦ πάμπωχου αὐτοῦ τόπου. Εἶναι ὀργανωμένα σέ δύο οἰκογένειες μέ δύο μητέρες, πού μένουν συνεχῶς μαζί τους κατά τό σύστημα τῶν χωριῶν SOS, καί φοιτοῦν στά σχολεῖα τῆς Ἱεραποστολῆς πού εἶναι ἀπέναντι. Ὁ π. Θεμιστοκλής ἀντιλαμβανόμενος τίς τεράστιες ἀνάγκες τῶν περισσότερων κατοίκων τῆς περιοχῆς ἐπενδύει στήν οὐσιαστική σταδιακή καί ποιοτική ἀναβάθμιση τῆς ζωῆς, ὅσων ἀνθρώπων μπορεῖ χωρίς ἐκπτώσεις στό στοιχειωδῶς ἀξιοπρεπές ἐπίπεδο πού κάθε ἄνθρωπος δικαιούται νά ἀπολαμβάνει.

Μέσα στόν ἴδιο περίβολο σέ διπλανό χώρο ἤδη ἀνεγείρεται καί δεύτερο ἀνάλογο ὀρφανοτροφεῖο, ἐνῶ σέ μικρό τμήμα τοῦ συγκροτήματος, φιλοξενούνται μερικές οἰκογένειες ἀναπήρων, ἄνθρωποι πού ἐπέζησαν φρικτά ἀκρωτηριασμένοι ἀπό τόν καταστροφικό ἐμφύλιο πόλεμο ἢ εἶναι παράλυτοι ἀπό τήν

Ο Ποταμός Τζώρτζ Μπρούκ στην παραγκούπολη Κρού Μπέϊ

Μαθητές του Δημοτικού σχολείου στην πόλη Βατερλώ

Η γέφυρα του Ποταμού Τζώρτζ Μπρούκ πριν την αναμόρφωσή της

ένδημη στή χώρα πολυομελίτιδα. Οί οικογένειες συντηρούνται από την Ίεραποστολή και παράλληλα ένθαρρύνονται οί γονείς νά άποκτήσουν κάποιες δεξιότητες, ώστε σταδιακά νά μπορέσουν νά άυτονομηθούν οικονομικώς, στηριζόμενοι στίς δικές τους

δυνάμεις. Δεκάδες οικογένειες άναπήρων έχουν έως τώρα στηριχθεί κατ' αυτόν τόν τρόπο.

Τό σημαντικότερο, ώστόσο, έργο τής Ίεραποστολής αύτή τήν περίοδο, πέρα από όλα τά παραπάνω, είναι ή υπό διαμόρφωση νέα Ένορία του Εύαγγελισμού τής Θεοτόκου, γύρω από τό νεόδμητο όμώνυμο δημοτικό σχολείο στην παραγκούπολη Κρού Μπέϊ (Kroo Bay) στην πρωτεύουσα Φρήταουν.

Τό έν λόγω σχολείο άνεγέρθηκε σέ μία από τίς πιό υποβαθμισμένες περιοχές του πλανήτη μέ τήν οικονομική συνεισφορά έκατοντάδων Έλλήνων δωρητών και άποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα, άφενός τής τεράστιας δύναμης πού έχει ό ταπεινός όβολός του καθενός μας, όταν δίνεται μέ άγάπη (φασούλι τό φασούλι γεμίζει τό σακούλι, λέει ό λαός μας) και άφετέρου τής άφειδώλευτης χάρις πού πλουσιοπάροχα δίνει ό Κύριός μας, σέ κάθε έργο πού γίνεται άνιδιοτελώς για τήν άνακούφιση τών πασχόντων άδελφών μας.

Τό σχολείο έχει 13 αίθουσες σέ δύο όρόφους για 300 περίπου μαθητές. Διαθέτει τάξη νηπιαγωγείου και γραφείο διδασκόντων. Στά νότια έκτείνεται εύρύ προαύλιο, πού θά διαμορφωθεί σέ δεύτερη φάση, και στά δυτικά θά άνεγερθεί ή έκκλησία του Εύαγγελισμού τής Θεοτόκου, στην όποία οί μαθητές θά έχουν τήν εύκαιρία νά γνωρίσουν έλεύθερα τήν όρθόδοξη λειτουργική παράδοση.

Στό χώρο, επίσης, έχουν κατασκευαστεί σύμφωνα μέ τούς διεθνείς κανόνες ύγιεινής πέντε σύγχρονα άποχωρητήρια. Άν άναλογιστούμε ότι πουθενά στον συνοικισμό δέν ύπάρχει άσφαλής τουαλέτα, άντιλαμβανόμαστε τήν τεράστια σημασία τους για τήν ύγεία τών μικρών μαθητών.

Λατρευτική σύναξη στο Ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και Αγίου Μωϋσέως του Αιθίοπος στην πόλη Βατερλώ

Αναλημματικός τοίχος ύψους 1,5 μέτρου, κατά μήκος του ποταμού πού διασχίζει την παραγκούπολη, προστατεύει τό σχολικό συγκρότημα από τις καταστροφικές υπερχειλίσεις κάθε εποχή των βροχών –Μάιο έως Οκτώβριο–, ενώ ή επιδιόρθωση και ριζική αναμόρφωση, μέ χορηγία τής κ. Χαρίκλειας Απαλάκη, τής ήμικατεστραμμένης γέφυρας του ποταμού ήδη έχει σώσει αρκετές ζωές από τόν σοβαρό κίνδυνο πνιγμού κατά τήν περίοδο των βροχών.

Τό έργο έχει ήδη προξενήσει τόν θαυμασμό όλων, προβλήθηκε από τήν κρατική τηλεόραση και προξένησε μεγάλο ενδιαφέρον για τήν Όρθόδοξη Ίεραποστολή στή χώρα. "Ήδη πολλοί έχουν έκφρασει τήν έπιθυμία τους νά γνωρίσουν τήν Όρθοδοξία, μεταξύ των οποίων και πολλά παιδιά. "Όπως μās πληροφορεϊ ό π. Θεμιστοκλής, όταν βρεθούν χορηγοί για νά κτιστεί ή Έκκλησία του Εύαγγελισμού δίπλα στό σχολείο, όλοι στόν συνοικισμό θά γίνουν Όρθόδοξοι.

Παράλληλα μέ όλα τά παραπάνω, ή Όρθόδοξη Ίεραποστολή παρέχει τακτικά τρόφιμα στή Σχολή Τυφλών, έγκαταλελειμμένων παιδιών στήν πρωτεύουσα, παρέχει πλήρη οικονομική στήριξη σέ τρείς φερέλπιδες νέους, πού θά στελεχώσουν τήν Ίεραποστολή (τόν Στέφανο Κόντε, τόν Άλέξανδρο Τουράυ

και τόν Μωυσή Σεσάυ) και προσφέρει 100 περίπου ύποτροφίες σέ μαθητές και φοιτητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων καλύπτοντας όλα τά έξοδα για τή φοίτησή τους.

Τή συνεχή πνευματική καθοδήγηση των πιστών έχει, υπό τήν έποπτεία και τίς εύλογίες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Γουινέας κ. Γεωργίου, ό π. Θεμιστοκλής, ό όποιος μέ τά έμπνευσμένα κηρύγματα του μεταφέρει τήν όρθόδοξη πνευματικότητα στους Άφρικανούς αδελφούς μας, συνεπικουρούμενος από τή δασκάλα αδελφή του διακόνισσα Μαρία Άδαμοπούλου, τή μάνα κυριολεκτικά τής Ίεραποστολής και τούς έννέα ντόπιους κληρικούς (έπτά ιερείς και δύο διακόνους), πού έχει προσεκτικά επιλέξει νά διακονούν μαζί του τό σταυρωμένο σώμα του Κυρίου μας, στήν πολύπαθη και υπερβολικά πονεμένη Σιέρρα Λεόνε.

Καρπός αυτών των άοκνων προσπαθειών αποτελεί ή μικρή άκόμη, αλλά δυναμική Κοινότητα των 3.000 περίπου Όρθόδοξων βαπτισμένων χριστιανών, μεταξύ των οποίων δύο έχουν ήδη έκφράσει τόν πόθο τους νά γίνουν μοναχοί, σέ μία χώρα μέ μηδενική μοναστική παράδοση.

Τά αδελφια μας στή Σιέρρα Λεόνε προσεύχονται για μās μέ άπέραντη εύγνωμοσύνη, πού σπάνια συναντās στόν δυτικό κόσμο. "Άς αφήσουμε τίς καρδιές μας άνοικτές νά άφουγκραστούν τόν πόνο, τίς προσευχές και τήν άγάπη τους, εύχόμενοι ό πανάγαθος Θεός νά όδηγεϊ τά βήματά τους προς τή μόνη Άλήθεια, τόν Χριστό.

Ίωάννης Μ. Περγράκης

Ἑρώτηση:

Στό ἐρώτημα γιατί εἴπαμε τή θεόπνευστη Ἁγία Γραφή ὅτι ἀποτελεῖ τή βάση τῆς Κατηχήσεως ἔχουμε τήν κατωτέρω ἀπάντηση.

Ἀπάντηση:

Μετά τά ὅσα ἐπισημάναμε καί τονίσαμε στό προηγούμενο Νομοκανονικό σημείωμα ἐρχόμαστε νά ἐξηγήσουμε καί νά ἀναλύσουμε καί τίς δύο ἔννοιες τῆς θεοπνευστίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τήν παθητική καί τήν ἐνεργητική, ὅπως ὀρθῶς ἔχει ἐπισημονικῶς ἐπισημανθεῖ καί τό γιατί ἀκριβῶς εἴπαμε ὅτι αὐτή εἶναι ἡ βάση τῆς Κατηχήσεως: Μέ τήν παθητική ἔννοια ἡ Γραφή αὐτή θεωρεῖται θεόπνευστη ὡς «ὑπό τοῦ Θεοῦ ἐμπνευσθεῖσα» στό συγγραφέα της, ὑπό δέ τήν ἐνεργητική ἔννοια ὡς «ἀποπνέουσα τό θεῖον Πνεῦμα» καί «ἐμπνέουσα τοῦτο εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς» (Παν. Τρεμπέλα, *Δογματική τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1959, σελ. 108-109 καί Παν. Μπούμη, *Οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας περί τοῦ κανόνος τῆς Ἁγίας Γραφῆς*, Ἀθῆναι 1986, σελ. 146 καί 183). Μέ τήν παθητική, λοιπόν, σημασία ἀποδίδουμε μία μόνιμη ιδιότητα στό θεόπνευστο κείμενο τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἐνῶ μέ τήν ἐνεργητική σημασία ἐννοοῦμε μία ἔκτακτη-φωτιστική ἐνέργεια στό μελετητή Της.

Αὐτές τίς ιδιότητες καί μάλιστα μέ αὐτές τίς ἔννοιες δέν μπορούμε νά τίς προσγράψουμε καί νά τίς ἀποδώσουμε κατά κυριολεξία στοὺς συγγραφεῖς τῶν πατερικῶν κειμένων, ὅσο ἅγιοι ἢ θεοφόροι καί ἂν ἦταν οἱ συντάκτες τους.

Ἔτσι νομίζουμε δικαιολογεῖται τό γιατί εἴπαμε ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ἡ βάση τῆς Κατηχήσεως. Μέ αὐτή τή διπλή ἔννοια κατα-

νοεῖται καί ἐρμηνεύεται ὀρθῶς καί τό ἄλλο χωρίο τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅπου ἐπίσης ἔχουμε μία ἀπόδειξη τῆς θεοπνευστίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τό ὅποιο ἐνισχύει τά προηγούμενα. Αὐτό τό χωρίο ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ὅταν δέ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν» (Ἰω. 16,13). Αὐτό ἐλέχθη πρός τοὺς Ἀποστόλους ἀπό τόν ἴδιο τόν Κύριο. Πράγματι ἀποκάλυψε σ' αὐτούς ὅλη τήν ἀλήθεια, δηλ. μέ αὐτούς ὀλοκληρώνεται ὅλη ἡ χριστιανική ἀλήθεια, ἡ ἀποστολική παράδοση. Μετά τήν Ἀποκάλυψη καί τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου δέν ἔχουμε ἄλλη ἀποκάλυψη τῆς θεόθεν ἀληθείας. Γιατί ἂν εἴχαμε, τότε δέν ἔπρεπε ὁ Ἰησοῦς Χριστός νά πεῖ στοὺς Ἀποστόλους ὅτι θά τοὺς ὀδηγήσει «εἰς πᾶσαν», σέ ὅλη τήν ἀλήθειά Του, ἀφοῦ θά εἴχαμε καί κάποιον ἄλλον πού θά μᾶς ἀποκάλυπτε, θά προσέθετε ἐκ τῶν ὑστέρων, καί ἄλλη θεία ἀλήθεια μετά ἀπό αὐτούς, μετά τήν ἀποστολική παράδοση. Οὔτε ἔπρεπε ἡ Ἐκκλησία στό Σύμβολο τῆς Πίστεως νά χαρακτηρίζεται Ἀποστολική, ἀφοῦ θά εἴχαμε καί μεταποστολική ἀποκάλυψη καί παράδοση.

Ἀλλά ὅμως ἔτσι θά ἔλεγε κάποιος ὅτι τό χωρίο θά ἴσχυε μόνο γιά τοὺς Ἀποστόλους καί ὄχι καί γιά τοὺς ἐπιγενόμενους χριστιανούς. Ἄρα αὐτούς δέν θά τοὺς ὀδηγοῦσε σέ ὅλη τήν ἀλήθεια. Καί εἶναι αὐτό ποτέ νοητό καί δυνατό; Εὐτυχῶς ὅμως τό χωρίο χρησιμοποιεῖ τό ρῆμα ὀδηγήσει, ὁπότε μέσα σ' αὐτό τό περιεκτικό ρῆμα μπορούμε νά

έννοήσουμε καί τήν ἀνακάλυψη τῆς ἀλήθειας μέ τό φωτισμό καί τήν καθοδηγία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μέ τήν βοήθεια καί τήν καθοδήγηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μπορούμε νά ἀνακαλύπτουμε, νά ἐρμηνεύουμε καί νά μεταδίδουμε ὀρθῶς τά ἀποκεκαλυμμένα νοήματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἔτσι ἔχουμε, διαπιστώνουμε καί ἐπιβεβαιώνουμε καί τήν ἐνεργητική σημασία τοῦ θεόπνευστος. Ἐπομένως πάντοτε ἐπικαλούμενος τό

φωτισμό καί τή βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μπορεί νά μεταδίδει ὁ κατηχητής γνήσια καί ὀρθά τήν ἀλήθεια, τή διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου καί γενικότερα τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας στούς κατηχουμένους.

Παν. Ἱ. Μπούμης

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

«Πολλοί δέ τῶν ἀκουσάντων
τόν λόγον ἐπίστευσαν» (Πράξ. 4,4)

Ἦταν τρεῖς ἡ ὥρα τό ἀπόγευμα, ὥρα προσευχῆς. Ὁ Πέτρος καί ὁ Ἰωάννης, ἔχοντας λάβει τό Ἅγιο Πνεῦμα τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστής, ὄχι πολύν καιρό πρῖν, ἀνέβαιναν μαζί στό Ναό.

Μπροστά στήν πύλη, πού λεγόταν Ὁραία, κειτόταν ἓνας ἄνθρωπος χωλός ἐκ γενετῆς. Κάθε μέρα τόν ἔφερναν καί τόν ἔβαζαν ἐκεῖ, γιά νά ζητάει ἐλεημοσύνη ἀπ' αὐτούς πού ἔμπαιναν στόν Ναό.

Μόλις εἶδε τούς Ἀποστόλους νά πλησιάζουν, ἄρχισε νά τούς παρακαλάει:

—Ἐλεῆστε με! Ἐλεῆστε με!

Ἔριξαν κι οἱ δύο τίς ματιές τους στόν ἀνάπηρο.

—Κοίταξέ μας! τοῦ εἶπε προστακτικά μά σὺν ἡμῶν καί στοργικά ὁ Πέτρος.

Ἐκεῖνος τούς κοίταξε μέ προσοχή, περιμένοντας ὅτι κάτι θά τοῦ ἔδιναν. Τή σκέψη του καί τήν προσδοκία του διέψευσε ὁ Πέτρος.

—Λεφτά δέν ἔχω, τοῦ εἶπε ὀρθά - κοφτά, οὔτε ἀσημένια οὔτε χρυσά. Ὅτι ὅμως ἔχω, σοῦ τό δίνω: Στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ναζωραίου, σήκω καί περπάτα!

Τόν ἔπιασε ἀπό τό δεξιό χέρι καί τόν σήκωσε. Στή στιγμή τά πόδια του στερεώθηκαν. Μ' ἓνα πήδημα στάθηκε ὀρθός καί ἄρχισε νά βαδίζει! —Δόξα νά ἔχει ὁ Θεός! φώναζε ἕξαλλος ἀπό χαρά, καθώς ἔμπαινε μαζί μέ τούς Ἀποστόλους στόν Ναό.

Ὁλος ὁ κόσμος τόν εἶδε νά περπατάει χωρίς βοήθεια καί νά δοξάζει ἀκατάπαυστα τόν Θεό. Στήν ἀρχή ἀμφέβαλλαν γιά τό ἄν ἦταν πραγματικά ὁ χωλός ζητιάνος. Ὅταν ὅμως πείστηκαν, γέμισαν θαυμασμό καί δέος γιά τό γεγονός.

Στό μεταξύ ὁ γιατρεμένος ἄνθρωπος ἀκολουθοῦσε ἀπό κοντά τόν Πέτρο καί τόν Ἰωάννη. Στή στοά τοῦ Σολομώντα μαζεύτηκε γύρω τους τό κατάπληκτο πλήθος. Βλέποντάς τους ὁ Πέτρος, πῆρε τόν λόγο καί ἄρχισε νά τούς μιλάει:

—Ἰσραηλίτες, γιατί ἀπορεῖτε μ' ὅτι ἔγινε; Καί γιατί μᾶς κοιτᾶτε μέ μάτια ὀρθάνοιχτα, σάν νά ἦταν μέ δική μας δύναμη ἢ μέ δική μας εὐσέβεια πού κάναμε αὐτόν ἐδῶ τόν ἄνθρωπο νά περπατάει; Ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ καί τοῦ Ἰακώβ, ὁ Θεός τῶν Πατέρων μας, ἔδειξε τή δόξα τοῦ δούλου Του Ἰησοῦ, πού ἐσεῖς Τόν παραδώσατε γιά νά σταυρωθεῖ καί Τόν ἀρνηθήκατε μπροστά στόν Πιλάτο, ὅταν ἐκεῖνος ἀποφασισσε νά Τόν ἀφήσει ἐλεύθερο. Ἀρνηθήκατε τόν ἅγιο καί τόν δίκαιο, καί ζητήσατε νά ἐλευθερω-

Μετανοήστε, λοιπόν, και ἐπιστρέψτε στὸν Θεό. Ἔτσι θὰ ἐξαλειφθοῦν οἱ ἁμαρτίες σας καὶ θὰ ἔρθει καιρὸς πού ὁ Κύριος θὰ σᾶς ἀνακουφίσει ἀπὸ τὰ δεινὰ, στέλνοντάς τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Αὐτὸς εἶναι ὁ χρισμένος Μεσσίας σας, πού ὅμως πρέπει νὰ μείνει στὸν οὐρανὸ ὥσπου νὰ πραγματοποιηθοῦν ὅλα ὅσα ὁ Θεὸς εἶπε ἀπὸ πολὺ παλιὰ διαμέσου ὄλων τῶν ἁγίων προφητῶν Του. Τί εἶπε ὁ Μωυσῆς στοὺς προγόνους μας; «Ἐναν προφήτη σάν κι ἐμένα θὰ ἀναδείξει ὁ Θεὸς σας μέσ' ἀπὸ τὸ ἔθνος μας. Αὐτὸν νὰ Τὸν ἀκούσετε σὲ ὅλα ὅσα θὰ σᾶς πεῖ. Ὅποιος δὲν ἀκούσει Αὐτὸν τὸν προφήτη, θὰ ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸν λαὸ καὶ θὰ ἐξολοθρευθεῖ». Τὰ ἴδια εἶπαν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι προφῆτες ἀπὸ τὸν Σαμουὴλ καὶ ἔπειτα, ὅσοι μίλησαν προαναγγέλοντας τίς ἡμέρες αὐτές. Ἔσεῖς εἴστε τὰ παιδιὰ τῶν Προφητῶν καὶ οἱ κληρονόμοι τῆς διαθήκης πού ἔδωσε ὁ Θεὸς στοὺς προγόνους μας, ὅταν ἔλεγε στὸν Ἀβραάμ: «Ὁ ἀπόγονός σου θὰ φέρει εὐλογία σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς». Ὁ Θεός, λοιπόν, φανέρωσε τὸν Μεσσία, τὸν δοῦλο Του τὸν Ἰησοῦ, καὶ Τὸν ἔστειλε πρῶτα σ' ἐσᾶς, γιὰ νὰ σᾶς

θεῖ γιὰ χάρη σας ἕνας φονιάς, ὁ Βαραββᾶς. Σκοτώσατε, λοιπόν, Αὐτὸν πού ἔφερε τὴ ζωὴ. Ὁ Θεός, ὅμως, Τὸν ἀνέστησε ἀπὸ τοὺς νεκρούς, γεγονός γιὰ τὸ ὁποῖο ἐμεῖς εἴμαστε μάρτυρες. Τὸ ὄνομά Του καὶ ἡ πίστη σ' Αὐτὸν εἶναι πού στερῶσαν στὰ πόδια του κι ἐτοῦτον τὸν ἄνθρωπο, πού τὸν βλέπετε καὶ τὸν γνωρίζετε. Ἡ πίστη, πού δίνει ὁ Ἰησοῦς, τὸν ἔκανε ὀλότελα καλὰ μπροστὰ στὰ μάτια ὄλων σας. Καὶ τώρα, ἀδελφοί, ξέρω πὼς ὅ,τι κάνατε τὸ κάνατε ἀπὸ ἀγνοία, ὅπως καὶ οἱ ἄρχοντές σας. Ἔτσι πραγματοποιήσε ὁ Θεός ὅσα εἶχε ἀναγγεῖλει ἀπὸ πρὶν μέ τὰ στόματα ὄλων τῶν Προφητῶν, ὅ,τι δηλαδὴ θὰ πάθαινε ὁ Μεσσίας Του.

εὐλογεῖ, ἀπομακρύνοντάς σας ἀπὸ τὸν κακὸ δρόμο.

Ἔτσι μίλησε ὁ Πέτρος στοὺς Ἰουδαίους, πού εἶχαν μείνει κατάπληκτοι ἀπὸ τὴ θεραπεία τοῦ χωλοῦ στὸν Ναό. «Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν» (Πράξ. 4,4). Χάρη στὸ θαῦμα καὶ τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου, ἐκείνη τὴν ἡμέρα, πίστεψαν στὸν Χριστὸ κάπου δύο χιλιάδες ἄνδρες, γιὰ νὰ φτάσει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν στὴν Ἐκκλησία τοὺς πέντε χιλιάδες (πρβλ. Πράξ. 2,41).

Μ.Σ.Π.

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς ἠὺπορεῖτό τις, ὤρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἀπό 01-10-2020 ἕως 31-12-2020 προσεφέρθηκαν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τοὺς:

Karamanlis Alexios 4.130,12
• Wassiliadis Georgios 40 • Ἀηδόνη Ἀθανάσιο 30 • Ἀλεξάνδρου Ἰωάννη 100 • Ἀναστοπούλου Ἀγγελική 100 • Ἀνδριανό Εὐάγγελο 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3493) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3481) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4119) 20 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 2017) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4061, 4072) 45 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4103) 5 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4057) 10 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 2034) 90 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 2028) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4140) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3633) 3 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3632) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 2023) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4031) 2.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3785) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3825) 45 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3642) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3774) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4064) 400 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3834) 50 • Ἀνώνυμο

(Γ.Ε. 3827) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 2025) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4094) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3772) 120 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3646, 3647) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3261) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3629) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3624, 3625, 4122) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 4039) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 3617, 4120) 200 • Ἀποστόλου Ἀθηνᾶ 405 • Ἀσημάκη Γεωργία 30 • Ἀσφή Ἐλένη 20 • Αὐγερινό Μάξιμο 100 • Βάκρο Γεώργιο 101 • Βαλωμένου Βασιλική 40 • Βασιλογιαννακόπουλο Ἀντώνιο 150 • Βασιλοπούλου Σοφία 40 • Βαστάκη Κων/νο 20 • Βιλλιώτου Μαρία 150 • Βιολάκη Ἐμμανουήλ 10 • Βλαγκούλη Χρυσή 50 • Βουζαλή Θεόδωρο 5 • Βούκαλη Βούλα 10 • Βούλγαρη Πολύκαρπο 100 • Βουτετάκη Γαρυφαλιά 50 • Βυτανιώτη Ἀστερόπη 40 • Γεωργίου Ἐλευθέριο 15 • Γεωργοτᾶ Γερασιμούλα 50 • Γιαννάκη Γεώργιο 20 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 40 • Γλυνοῦ Ἄννα 10 • Γούρα Σοφία 10 • Γουργουρᾶ Ἀγγελική 20 • Δάρρα Σταυρούλα 20 • Δε-

ληγιώργη Κων/νο 120 • Δημητρακοπούλου Ἀντωνία 50 • Δημητρίου Νίκη 25 • Διακίδη Ἀγνή 20 • Διαμαντόπουλο Θεόδωρο 50 • Διαμαντοπούλου Ἐλένη 50 • Δοκμετζόγλου Ἐλισάβετ 100 • Δουγαλή Παναγιώτη 50 • Δούμουρα Σταμάτη 30 • Δρακάκη Μαλ. 350 • Δράκου Ἀδαμαντία 50 • Δρακουλάκη Μενέλαο 100 • Δρίβηλα Γεωργία 50 • Δρόσο Ἀθανάσιο 20 • Ζακοπούλου Φλώρα 50 • Ζακυνθινό Νικόλαο 150 • Ζαφειρόπουλο Χρήστο 120 • Ζαχαρίου Νέλλη 100 • Ζέρβα Ἀγγελική 20 • Ζέρβα Ν. Δημήτριο 100 • Ζηλιανάκη Ἐλένη 100 • Ζησόπουλο Πέτρο 50 • Ἡλιοπούλου Γεωργία 70 • Ἡλιοπούλου Θεοδώρα 200 • Ἡσαϊόγλου Παντελή 50 • Ἡσυχαστήριο Ἀγ. Πάντων 20 • Ἡσυχαστήριο «Οἱ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30 • Θαλασέλη Παναγιώτη 200 • Θεοδωρακάκη Κορνηλία 60 • Θερμό Δημήτριο 100 • Θηρεσία 52 • Ἰωαννίδου Σταματούλα 30 • Καβαρνό Παν. 100 • Καθηνιώτη Εἰρ. 50 • Κακαράτζα Ἀντώνιο 20 • Καλόξυλο

Εύαγγελο 50 • Κάμα Ίωάννη 5 • Κανέλλο Γεώργιο 100 • Κάντα Νικηφόρο 200 • Καπίκη Δημήτριο 30 • Κάππη Στέλλα 20 • Καραβᾶ Ήλία 100 • Καρυώτου Χαρίκλεια 50 • Κατραμάδα Ήλέκτρα 100 • Κατσική Ίωάννη 30 • Κεκρίδη Στάθη 100 • Κιούση Παρασκευή 20 • Κορακιανίτου Ἀγγελική 1.000 • Κούγια Αἰκ. 50 • Κουλούρη Αἰκ. 40 • Κούνδη Νικόλαο 100 • Κουνιάκη Ίουλία 200 • Κουπαράνη Στέργιο 17 • Κουτάντου Ὀλγα 60 • Κουτουμάνο Δημήτριο 100 • Κουτσογιάννη Ἀγγελική 140 • Κουτσογιάννη Δήμητρα 220 • Κουτσομιχάλη Παναγιώτη 24 • Κουτσοῦκου Σταυρούλα 50 • Κυδώνη Εἰρήνη 50 • Κυρλίδου Ἀναστασία 5.000 • Κωνσταντινιάδου Σοφία 5 • Κωνσταντινίδου Ἐλεοῦσα 100 • Κωνσταντοπούλου Βούλα 80 • Κωστοπούλου Παναγιώτα 30 • Λαγουδάκου Στέλλα 7 • Λαινᾶ Θεοδώρα 150 • Λαχανᾶ Ἐλευθερία 25 • Λιβιεράτου Δήμητρα 50 • Λυμπέρη Δημήτριο 241 • Μακρῆ Κων/να 20 • Μακροπούλου Ἐλένη 250 • Μανθόπουλο Κων/νο 500 • Μάνου 50 • Μαργέτη Αἰκατερίνη 100 • Μαρινάκη Κων/νο 20 • Μαρκαντωνάτο Γεώργιο 50 • Μαρκόγλου Μαρία 20 • Μαστέλλου Εὐγενία 40 • Ματζιαρλή Γρηγόριο 20 • Μελισσάρη Εὐάγγελο 50 • Μεταξᾶ Ίωάννη 50 • Μηλίτση Γεώργιο 50 • Μητσάλα Γεώργιο 50 • Μικρόπουλο Ήλία 100 • Μιχαηλίδη Ἰ. καί Κ. 100 • Μορφωνιό Κων/νο 20 • Μπαμπαρούτση Ίωάννη 30 • Μπαμπή Παναγιώτα 50 • Μπέη Ἐλευθέριο 10 • Μπίρκου Ἄννα 40 • Μπυρπανάγο Ἀ. 131 • Μπουζάνη Σοφία 29 • Μπρέλλα Στέφανο 5 • Ναό Ἀγ. Σκέπης 200 • Ναό Εὐαγγ. Θεοτόκου 600 • Νικοδήμη Καθηγουμένη 50 • Νικολαΐδου Ἐλένη 50 • Ξαγοράρη Γεωργία 300 • Παναγιωτόπουλο Γεώργιο 250 • Παναγιωτουνάκο Σαράντο 50 • Πανουτσοπούλου Καίτη 50 • Παντζοπούλου Ἀδαμαντία 100 • Παπαδᾶκο Γεώργιο 355 • Παπαδημητρίου Ἀπόστολο 100 • Παπαθανασόπουλο Ἀθανάσιο 220 • Παπαϊωάννου Γεώργιο 30 • Παπαλόπουλο Νικόλαο 100 • Παπανικολάου Μαίρη 50 • Παπαχαρίση Δημήτρη 100 • Παπαχρήστου Ήλιὰνα 300 • Πασχάλη Δήμητρα 20 • Πασχαλίδη Ἀναστάσιο 20 • Πατούνα Ἐμ. 120 • Πατρινό Νικόλαο 20 • Πατσαλό Ξενοφώντα 20 • Περισοράτη Κων/νο 200 • Πλαστάρα Χριστίνα 15 • Πλουμίδη Γεώργιο 50 • Πολεμικό Σωτήριο 310 • Πολυχρονάκο Ήλία 100 • Πότση Ὀδυσσέα 100 • Πουλάκη Μαρία 50 • Πουλῆ Στέφανο 350 • Πραβίτα Μαρία 5 • Πυριόχο Λεωνίδα 50 • Ρέλλο Εὐθύμιο 20 • Ριζάκη Στέργιο 60 • Ρίκο Ἀλέξανδρο 10 • Σαββίδη Παναγιώτη 150 • Σακιώτη Κων/νο 50 • Σαμιώτη Ζωή 50 • Σαραβάνου Βασιλική 100 • Σαρόγλου Λάζαρο 50 • Σετάκη Γεώργιο 50 • Σολδάτο Ίωάννη 50 • Σολομωνίδη Ἀργύρη 50 • Σολομωνίδου Ἀνδρομάχη 30 • Σοφικιώτη Νικόλαο 20 • Σπυριδᾶκο Σωτήριο 50 • Στάθη Αἰκ. 30 • Σταύρου Σταματία 200 • Στολάκη Αἰκ. 100 • Συμεωνίδου Δέδε Ἐλένη 30 • Σχολή Ἀπολυτρωτική Ὑπ. Θεοτόκου 760 • Σωτηροπούλου Ἐλένη 30 • Ταταράκη Εὐαγγελία 100 • Τζήμα Δημήτριο 200 • Τηγάνη Παναγιώτη 10 • Τοπιντζή Οὐρανία 100 • Τραϊκάπη Σπυρίδωνα 50 • Τριανταφύλλου Εὐγενία 32 • Τσαβοῦ Μαργαρίτα 100 • Τσαγγάρη Παναγιώτα 50 • Τσελεπατιώτη Εὐαγγ. 100 • Τσίντζα Χρυσούλα 100 • Τσιρώνη Μαρία 105 • Ὑφαντῆ Ίωάννη 60 • Φαροπούλου Εἰρήνη 50 • Φάτση Εὐαγγελία 20 • Φιλ. Σωμ. «Ο ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ» 500 • Φραγκιουδάκη Ἀγαθή 50 • Φραγκουλόπουλο Εὐστράτιο 50 • Φωτόπουλο Μιχάλη 5 • Φωτόπουλο Φώτιο 500 • Χαμακιώτη Σωτήριο 100 • Χατζηαλεξάνδρου Ἀλέξανδρο 30 • Χατζηκυριάκου Βασ. 50 • Χατζησταύρου Ἀνδρέα 100 • Χουτουριάδη Νικόλαο 100 • Χριστόπουλο Παναγιώτη 200 • Χρυσό Μ. Παῦλο 400 • Ψαρογιώργου Μαγκλάρα Παναγιώτα 100 • Ψαρουδάκη Παναγιώτα 50.

Ἐπιμέλεια: Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έγκαίνια ναού της Αγίας Βαρβάρας στην Κινσάσα του Κογκό
Από την *Ιερά Μητρόπολη Κινσάσας* **2**

Η ίδρυση χριστιανικών Εκκλησιών σε ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα. Τρόποι μετάδοσης του μηνύματος του Ευαγγελίου στην Ορθόδοξη θεολογική παράδοση και τό έργο του Αρχιεπισκόπου Αλβανίας Αναστασίου Νικόλαος Τσιρέβελος **3**

Η «άριθμολογία» είναι αντίστροφα ανάλογη με την ποιότητα των μελών της Εκκλησίας
† ο Κορέας *Άμβρόσιος* **8**

Ένα χρόνο μετά την κοίμηση του «Άγγελου των φτωχών»
Αρχιμ. Κοσμάς Θασίτης **12**

Τό Όρφανοτροφείο της Ιεράς Μητροπόλεως Β. Μαδαγασκάρης
Από την *Ιερά Μητρόπολη Β. Μαδαγασκάρης* **15**

Διακονία του έσταυρωμένου Χριστού στη Σιέρα Λεόνε
Ιωάννης Μ. Περράκης **16**

Νομοκανονικά
Παναγιώτης Ι. Μπούμης **26**

Ιεραποστολικές ιστορίες από την Καινή Διαθήκη
Μ.Σ.Π. **27**

Δωρητές
Ευάγγελος Δ. Ζουρδούμης **29**

Έξωφυλλο - Όπισθόφυλλο: Κατηχητόπουλα με τις ίχνογραφίες τους μέσα στο Ναό της Παναγίας Μυρτιδιώτισσας στο Ρουμπαρέ της Νοτιοδυτικής Ουγκάντας.

Πάντα τά έθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Έτος ΛΗ΄, τεύχος 157, Ιαν. - Φεβρ. - Μάρτ. 2021
Τριμηνιαίο ιεραποστολικό περιοδικό
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεί με τρόπο υπεύθυνο γιά τίς όρθόδοξες ιεραποστολικές προσπάθειες ανά τόν κόσμο.
* Ενημερώνει πάνω στην πολύμορφη πραγματικότητα του κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα έθνη με ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ιδιοκτήτης: Αποστολική Διακονία της Έκκλησίας της Ελλάδος - Ιωάννου Γενναδίου 14 - Αθήνα 115 21.

Εκδότης - Διευθυντής: Ο Μητροπολίτης Φαναρίου κ. Αγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος, Ιασιού 1, 11521 Αθήνα.

Ιδρυτής: Ο Αρχιεπίσκοπος Τράνων καί πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά έτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ύλης: Ευάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Επιμέλεια εκδόσεως: Γραφείο Έξωτερικης Ιεραποστολής της Αποστολικής Διακονίας.

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας της Αποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος.

Επιστολές - Εμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Αποστολική Διακονία, Ιω. Γενναδίου 14 - Αθήνα 115 21 - Τηλ. 210-7272.315-316. Fax: 210-7272-310.

Συνδρομή γιά 1 χρόνο:

Έσωτερικού	€ 5
Κύπρου	€ 12
Ευρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιά τούς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50
Τιμή τεύχους	€ 1,25

* Τό ποσόν της συνδρομής έχει συμβολικό χαρακτήρα. Δέν αποσκοπεί μόνο στην κάλυψη των έξόδων εκδόσεως του περιοδικού, αλλά καί στη διαμόρφωση υπεύθυνης ιεραποστολικής συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές γιά τήν εκδόση του περιοδικού. Αριθμός Λογαριασμού Έθνικης Τραπεζής: 146/558074-94.

IBAN: GR0501101460000014655807494

Παρακαλούμε θερμά, μετά από οποιαδήποτε κατάθεση, νά επικοινωνείτε πάντοτε με τό Γραφείο Ιεραποστολής.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βασίλειος Μπίτης.
Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρουονέρι Αττικής

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 40, No 157, Jan.-Febr.-March 2021

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* **To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.**

* **To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.**

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. +3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

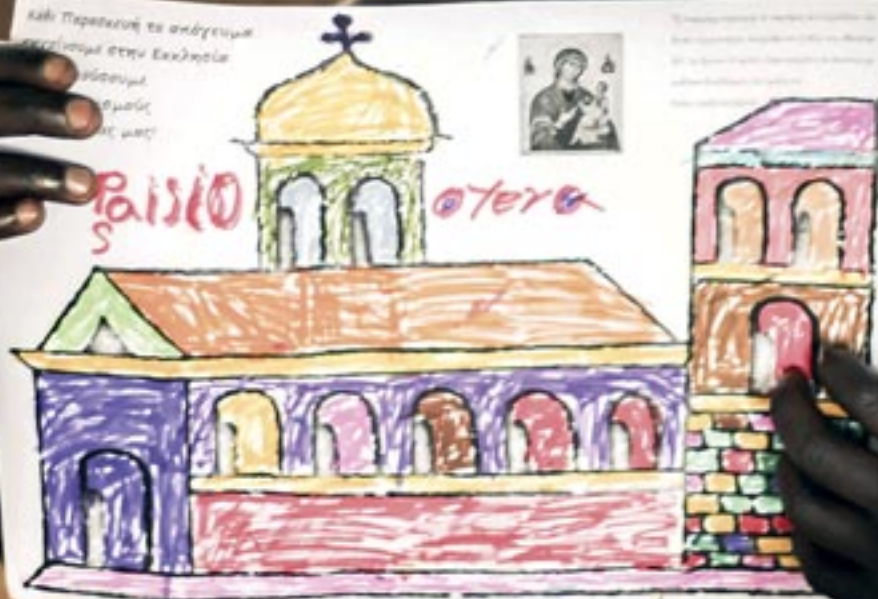
ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΛΗΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΑΤΑ 01 3538

καὶ Παρασκευή το ἀνάγνωμα
καὶ τὴν ἑορτήν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
καὶ τὴν ἑορτήν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
καὶ τὴν ἑορτήν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ

παῖσι
S

αἰτερα

DIRECT PERFORMANCE
Quality Products Since 1932

